

πρώτο πλάνο

21
IMAGES

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ
IMAGES OF THE 21st CENTURY

18ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

2016
#287

Στην Κατέουρα, έναν τεράστιο σκουπιδότοπο στην Παραουάη, γεννήθηκε η Recycled Orchestra. Υποδεχτείτε τη στο ντοκιμαντέρ Η ορχήστρα της ανακύκλωσης – Μια συμφωνία του ανθρώπινου πνεύματος των Μπραντ Όλγκουντ και Γκράχαμ Τάουνσι.

PROD. NO. FISCHER		
ROLL	SCENE	TAKE
	23	5
DIRECTOR ALI		
CAMERA PIERRE		
DATE	MOS	DAY

IT'S ABOUT TASTE

περιεχόμενα INDEX

18ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

2016

πρώτο
πλάνο

#287

- Festival Spots [Προτάσεις φαγητού-ποτού στη Θεσσαλονίκη] σελ.04
- Λίγα λόγια από τον Ιδρυτή - Διευθυντή του Φεστιβάλ, κ. Δημήτρη Εϊπίδη σελ.05
- Trivia σελ.06
- Η ταινία έναρξης σελ.07
- GR Docs σελ.08-10
- Ελληνικό Πανόραμα .....σελ. 11
- Αφιέρωμα - Πρόσφυγες: Escape to Freedom? σελ.12-17
- Συνεντεύξεις σκηνοθετών/παρουσιάσεις ταινιών σελ.18-22
- Caravan Project σελ.25
- Special notes... for all our international friends σελ.30

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
THESSALONIKI INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL

Η εφημερίδα του
Φεστιβάλ Κινηματογράφου
Θεσσαλονίκης
Ειδική έκδοση για το
18ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
No 287 [11/03/2016]
Αρχισυντάκτρια: Δήμητρα Νικολοπούλου
Συντονισμός ύλης: Γκέλυ Μαδεμλή
Σύνταξη: Ελένη Ανδρουτσπούλου,
Δημήτρης Κερκινός, Βασίλης Τερζόπουλος,
Αλεξάνδρα Κόλια, Γιώργος Κρασσακόπουλος,

Αγγελική Πέτρου, Θάνος Σταυρόπουλος, Σάλβα Μουινιόθ
Υπεύθυνη αγγλικών σελίδων: Αλεξάνδρα Κόλια

Art Direction: meandyou communication design
(Γιώργος Φ. Γελαδάκης, Μαρία Παπαδάκη)

Φωτογράφος: Βασίλης Βερβερίδης (MOTIONTEAM)
Παραγωγή: GRAFIMA

Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης
Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο: Δημήτρης Εϊπίδης

Δημήτρης Εϊπίδης

Η δύναμη των μικρών ιστοριών

Φωτογραφία: Νίκος Κοκκαλιάς

Ο ιδρυτής και διευθυντής του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης μιλά για την «ενηλικίωση» της φετινής διοργάνωσης, αλλά και για πώς κανείς μπορεί να καρφώσει το βλέμμα του στη λεπτομέρεια, βλέποντας έτσι καλύτερα τη γενική εικόνα.

Η διεθνής σκηνή

Στην πορεία του ντοκιμαντέρ οι μικρές ανθρώπινες ιστορίες είναι εκείνες που μας ξαφνιάζουν περισσότερο και αφηγούνται πολλά περισσότερα από τη διαδρομή ενός μόνο ανθρώπου. Ξεκινούν από την ανακάλυψη του εαυτού μας και καταλήγουν στην κατανόηση του κόσμου γύρω μας. Αυτή είναι και η μεγαλύτερη δύναμή τους. Φέτος παρουσιάζουμε ταινίες νέων ταλέντων που καταθέτουν εξαιρετικά έργα και πλάι τους ντοκιμαντέρ καταξιωμένων σκηνοθετών όπως η Μπάρμπαρα Κοπλ, ο Λούι Ψυχογιός, ο Ρίτι Παν, η Κλερ Σιμόν, η Έμι Μπεργκ και πολλοί άλλοι. Επίσης, φιλοξενούμε στο πρόγραμμα δυο κινηματογραφικούς αποχαιρετισμούς: το κύκνειο άσμα του σπουδαίου πρωτοπόρου του direct cinema Άλμπερτ Μείζελς και το τελευταίο και πολύ προσωπικό ντοκιμαντέρ της Σαντάλ Ακερμάν. Καλούμε τον κόσμο να ανακαλύψει σκηνοθέτες, αλλά και ταινίες που καλύπτουν όλο το φάσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Από την πολιτική κατάσταση, τα περιβαλλοντικά ζητήματα και τις κοινωνικές ανακατατάξεις, μέχρι την καταγραφή της μνήμης και τις καλλιτεχνικές αναζητήσεις,

Ελληνικά ντοκιμαντέρ

Τα ελληνικά ντοκιμαντέρ, τα οποία ανέρχονται φέτος στα 73 –ένας σημαντικός αριθμός ταινιών– αποδεικνύουν την ανάγκη των δημιουργών να εξερευνηθούν την πραγματικότητα και να την επαναπροσδιορίσουν με κριτική ματιά, εύστοχα και διεισδυτικά. Χαίρομαι ιδιαίτερα για την άνθιση του ελληνικού ντοκιμαντέρ και θεωρώ πως το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης είναι ο ιδανικός χώρος προβολής και προώθησης του έργου τους εντός και εκτός συνόρων. Στις φετινές ελληνικές ταινίες, πρωταγωνιστεί ο άνθρωπος, η σχέση του με το περιβάλλον, η κρίση, το προσφυγικό ζήτημα, όψεις της πολιτικής, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ζωή στην ελληνική periferia αλλά και στις πόλεις, η τέχνη, ενώ όπως πάντα διερευνάται και η σχέση μας με την πρόσφατη ιστορία. Στους

δύσκολους καιρούς που ζούμε, οι έλληνες δημιουργοί, στέκονται με μαχητικότητα απέναντι στις καταστάσεις, επιμένουν και μας χαρίζουν έργα που αξίζουν της προσοχής μας.

Αφιέρωμα για το προσφυγικό ζήτημα

Η θέση του πρόσφυγα στον κόσμο είναι ένα θέμα που προβληματίζει διαχρονικά τους ντοκιμαντερίστες σε όλο τον κόσμο. Δεν έχει υπάρξει φεστιβάλ τις τελευταίες δεκαετίες που να μην έχει στο πρόγραμμά του ντοκιμαντέρ με θέμα το προσφυγικό ή το μεταναστευτικό. Άλλωστε οι μετακινήσεις πληθυσμών και οι πόλεμοι δεν έχουν πάψει ούτε λεπτό. Φέτος γίνεται όχι μόνο επίκαιρο, αλλά εξαιρετικά κρίσιμο στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Το αφιέρωμα του φεστιβάλ με τον τίτλο «Πρόσφυγες: Απόδραση προς την ελευθερία;» προτείνει εννέα ταινίες που συμβάλλουν στον παγκόσμιο διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα και μιλούν για την ευθύνη που αναλογεί στον καθένα μας, την ατομική, τη συλλογική ή την πολιτική. Η βίαιη ενηλικίωση των παιδιών που αναγκάζονται να ξεριζωθούν, οι προσκλήσεις και οι δυσκολίες ένταξης σε ένα νέο περιβάλλον, η έννοια της πατρίδας, το άσυλο, νομοθεσίες, πολιτικές, αλλά και προσωπικά βιώματα των ίδιων των σκηνοθετών, χτίζουν ένα αφιέρωμα που μας αφορά όλους.

Αφιέρωμα στον Γιον Μπανγκ Κάρλσεν

Ο Δανός σκηνοθέτης Γιον Μπανγκ Κάρλσεν, έχει γίνει γνωστός για τα «σκηνοθετημένα» ντοκιμαντέρ του, μέσα από τα οποία ανατρέπει τα όρια ντοκιμαντέρ και μυθοπλασίας και συνθέτει ξανά την πραγματικότητα, με φίλτρο προσωπικά βιώματα που τον έχουν επηρεάσει σημαντικά και αποτελούν κομμάτι του έργου του. Είναι ένας άνθρωπος που δεν δέχεται εύκολα όσα απλά βλέπει το μάτι. Αμφισβητεί, δημιουργεί ρωγμές και θέτει ερωτήματα. Εστιάζει το βλέμμα σε ανθρώπους της διπλανής πόρτας όπου κι αν βρίσκονται: Στην Ευρώπη, την Αμερική ή τη Νότια

Αφρική, όπου έζησε για κάποια χρόνια. Χαίρομαστε για αυτό το αφιέρωμα και ελπίζουμε το κοινό του φεστιβάλ να ανακαλύψει το έργο του και την ξεχωριστή ματιά του στον κόσμο.

Spotlight στον Μαρκ Κάζινς

Κάποιοι δημιουργοί δεν χάνουν τον παιδικό τους ενθουσιασμό, όσο κι αν μεγαλώνουν. Μια τέτοια περίπτωση είναι ο Βορειοιρλανδός Μαρκ Κάζινς, σκηνοθέτης, συγγραφέας, κριτικός κινηματογράφου και προγραμματιστής φεστιβάλ. Παθιάζεται με όλα όσα καταπνέεται και διαθέτει μια αυθεντική αγάπη για το σινεμά. Τα ντοκιμαντέρ του είναι ευαίσθητα, έχουν χιούμορ και πειραματίζονται με το ύφος και τη φόρμα. Μέσα από τέσσερα αντιπροσωπευτικά ντοκιμαντέρ του μεταφερόμαστε στον χρόνο και τον τόπο: από τον εφιάλτη των πυρηνικών όπλων στη Χιροσίμα και στο Ναγκασάκι, στο αγαπημένο του Μπέλφαστ και από την απεικόνιση των παιδιών στη μεγάλη οθόνη, στα ίδια τα παιδιά τα οποία απολαμβάνουν έναν υπαίθριο κινηματογράφο σε ένα κουρδικό χωριό στο Ιράκ.

Έκθεση – Εικόνες του άλλου μας εαυτού

Φέτος το φεστιβάλ σε συνεργασία με το περιοδικό δρόμου «σχεδιά» και το Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης διοργανώνει μια ξεχωριστή έκθεση. Οι διανομείς του περιοδικού πήραν μια φωτογραφική μηχανή και απαθανάτισαν όσα τους κέντρσαν την προσοχή. Πέρα από το καλλιτεχνικό εγχείρημα, η συγκεκριμένη έκθεση αποκτά σημαντική κοινωνική διάσταση, καθώς οι φωτογράφοι αυτοί έχουν βιώσει την οικονομική κρίση στην πιο ακραία της μορφή. Έχουν ζήσει ως άστεγοι, έχουν παλέψει σκληρά για την επιβίωσή τους. Παραδόξως όμως η ματιά τους δεν είναι σκληρή. Είναι ευαίσθητη, όμορφη, συχνά αποκαλυπτική.

Αγορά

Φέτος στην Αγορά του φεστιβάλ παρουσιάζεται ένα ρεκόρ συμμετοχών, με περισσότερα από 490 ντοκιμαντέρ τα οποία θα έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν οι επαγγελματίες του οπτικοακουστικού χώρου στην ψηφιακή βιντεοθήκη του φεστιβάλ. Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος στο πλαίσιο της αγοράς, διαμορφώνονται οι κατάλληλες συνθήκες μέσα από τις οποίες προκύπτουν συνεργασίες που προωθούν το έργο των δημιουργών σε διεθνές επίπεδο. Εκτός από τα επιτυχημένα Market Talks και φυσικά τα Docs in Progress, το EDN Docs in Thessaloniki Pitching Forum 2016 θα πραγματοποιηθεί φέτος από Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ντοκιμαντέρ EDN σε συνεργασία με το φεστιβάλ και με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Creative Europe MEDIA.

Μίνι-περιλήψεις, fun facts, πληροφορίες από τα γυρίσματα, δηλώσεις σκηνοθετών, λεπτομέρειες που δεν καταγράφηκαν ποτέ από την κάμερα και δίνουν ειδικό βάρος σε κάποιες ταινίες του προγράμματος του 18ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης. Σταχυολογούν οι Γιώργος Κρασσακόπουλος και Σάλβα Μουνιόθ.

Αυτό που έκανε

Γιόνας Πόερ Ράσμουσεν

-Το φιλμ αφηγείται την ιστορία του Γενς Μάικλ Σνάου, ο οποίος το 1988 δολοφόνησε τον επί σειρά ετών σύντροφό του Κρίστιαν Κάμπμαν σε μια κρίση ζήλιας.

-Ψυχολόγος και συγγραφέας ο ίδιος στο απόγειο της καριέρας του, δημοσιογράφος και συγγραφέας ο εραστής του, επίσης πετυχημένος. Οι δυο τους βρίσκονταν σε ένα νησί της Δανίας γράφοντας αυτό που θα ήταν η συνέχεια της πιο πετυχημένης σειράς στην ιστορία της Δανέζικης τηλεόρασης Matador, όταν το τραγικό συμβάν έλαβε χώρα.

-Η ιστορία της δολοφονίας του υπήρξε cause célèbre στην χώρα τους κι ακόμη και σήμερα, 27 χρόνια μετά, εξακολουθεί να προκαλεί συζητήσεις.

-Ο σκηνοθέτης λέει πως ήθελε με την ταινία του να μιλήσει για την ανθρώπινη πλευρά πίσω από μια τόσο αποτρόπαιη πράξη: για το ότι υπάρχει ένας άνθρωπος πίσω από έναν φόνο, ο οποίος δεν γεννήθηκε κακός, ο οποίος δεν καθορίζεται μόνο από την πράξη του. Ήθελα να δω όλα τα μικρά πράγματα που μπορεί να σε οδηγήσουν να κάνεις κάτι τέτοιο όλα τα βήματα που μπορεί να σε κάνουν να θυμώσεις και να τρομάξεις τόσο, ώστε να κάνεις μια πράξη σαν αυτή.

-Η ταινία που δομείται πάνω σε μια αποκαλυπτική συζήτηση του σκηνοθέτη με τον Σνάου και παράλληλα στην καταγραφή του ανεβάσματος ενός θεατρικού έργου για την ζωή του, πήρε πέντε χρόνια να ολοκληρωθεί, κυρίως γιατί ο ίδιος ο Σνάου δεν μπορούσε να διαχειριστεί την θλίψη και την ενοχή της πράξης του ακόμη και σήμερα, δεκαετίες ολόκληρες μετά το συμβάν.

Motley's Law

Νικόλ Ν. Χοράνι

-Η Κίμπερλι Μότλι είναι η πρώτη γυναίκα δικηγόρος που βρέθηκε στην Καμπούλ το 2008. Η πρώτη δικηγόρος από τη Δύση που έκανε κάτι τέτοιο. Πρώην βασίλισσα της ομορφιάς, παντρεμένη μητέρα τριών παιδιών, πήγε στην Καμπούλ αρχικά για τα χρήματα, αλλά γρήγορα ανακάλυψε κάτι που την έκανε να μείνει πολύ περισσότερο απ' ό,τι υπολόγιζε αρχικά.

-Η σκηνοθέτρια Νικόλ Ν. Χοράνι την ακολούθησε στην δουλειά της για δύο ολόκληρα χρόνια. «Το πρώτο πράγμα που έμαθα για την Κίμπερλι ήταν ότι κάποτε συμμετείχε στον διαγωνισμό για να γίνει Μις Αμερική κι αμέσως ενδιαφέρθηκα. Αντιλήφθηκα ότι υπάρχουν περισσότερα επίπεδα σε αυτή τη γυναίκα απ όσα μπορείς να δεις με την πρώτη ματιά. Με κάποιο τρόπο ταρακουνάει τα πιστεύω μας για το πως μια γυναίκα οφείλει να ζει την ζωή της».

-Η διαδικασία των γυρισμάτων της ταινίας έδειξε στην σκηνοθέτρια πόσο δύσκολο είναι να είσαι γυναίκα σε μια χώρα σαν το Αφγανιστάν. Πόσο δύσκολη είναι η δουλειά της Μότλι εκεί. «Στην διάρκεια των γυρισμάτων αναγκάστηκε να σταματήσει να κινηματογραφώ η ίδια. Η αστυνομία είχε πάντα ερωτήσεις να κάνει όταν έβλεπε μια ξανθιά γυναίκα με μια κάμερα, οι άνθρωποι γίνονταν εχθρικοί» λέει η σκηνοθέτρια, η οποία σε ένα από τα γυρίσματα δέχθηκε μια βροχή από πέτρες από άντρες που δεν έβλεπαν με καλό μάτι την παρουσία της εκεί και το γεγονός ότι κρατούσε μια κάμερα.

Τρόμος/Νόμος

Λύρικ Αρ Καμπράλ, Ντέιβιντ Φίλιξ Σάτκλιφ

-Μπορεί να το έχετε δει δεκάδες φορές σε ταινίες μυθοπλασίας, αλλά πώς σ' αλήθεια οργανώνεται και λειτουργεί μια αντιτρομοκρατική επιχείρηση από το FBI; Το φιλμ των Καμπράλ και Σάτκλιφ παρακολουθεί έναν πληροφοριοδότη του FBI στην αποστολή του να προσεγγίσει ένα «person of interest» και μας βυθίζει σ' έναν κόσμο όπου τίποτα δεν είναι όπως φαίνεται.

-Η Λίρικ Καμπράλ, μία από τους δύο σκηνοθέτες του φιλμ ήξερε τον κεντρικό χαρακτήρα για δέκα χρόνια πριν ξεκινήσει την ταινία, αλλά δεν είχε ιδέα για την διπλή ζωή του.

-«Θέλω βλέποντας την ταινία οι θεατές να αναρωτιούνται "πώς είναι δυνατόν οι σκηνοθέτες να είχαν πρόσβαση σε κάτι τέτοιο"», λέει η ίδια και η αλήθεια είναι πως τα όσα συμβαίνουν στο (T)error μοιάζουν ακόμη πιο απίστευτα κι από

ταινία μυθοπλασίας.

-Η πρώτη ταινία των δύο σκηνοθετών κέρδισε το βραβείο Breakout First Feature στο φεστιβάλ του Sundance και είχε μια θεαματική καριέρα σε μια σειρά από φεστιβάλ κερδίζοντας μια σειρά από βραβεία κι ανοίγοντας μια εν δυνάμει εκρηκτική συζήτηση για το τίμημα της «ασφάλειας» στις μέρες μας.

Το παιδί του Γκουαντάναμο – Η ιστορία του Ομάρ Καντρ

Πάτρικ Ριντ

-Ο Ομάρ Καντρ συνελήφθη από τις Αμερικανικές δυνάμεις το 2002 στο Αφγανιστάν, ενώ ήταν μόλις 15 ετών και πέρασε πάνω από μία δεκαετία στις φυλακές του Γκουαντάναμο.

-Ο Καντρ είναι ο πρώτος άνθρωπος από την εποχή του Β' Παγκόσμιου Πολέμου που καταδικάστηκε από αμερικανικό στρατοδικείο για εγκλήματα πολέμου που κατ' ισχυρισμό έκανε όταν ήταν ακόμη ανήλικος.

-Η καταδίκη του και η ποινή του αποκρήχθηκαν από πολλές οργανώσεις πολιτικών δικαιωμάτων και έγιναν πολλές σχετικές δημοσιεύσεις στα μέσα. Επίσης, την απόφαση καταδίκασαν και τα Ηνωμένα Έθνη, τα οποία και είχαν αναλάβει δράση στο θέμα των ανήλικων στρατιωτών.

-Καθώς ο Ομάρ Καντρ είναι Καναδός πολίτης, ο δικηγόρος του Ντένις Έντινι μάχονταν για χρόνια να τον φέρει πίσω στον Καναδά. Τον Σεπτέμβριο του 2012, ο Καντρ επαναπατρίστηκε και εξέτισε εκεί το υπόλοιπο της ποινής του. Αποφυλακίστηκε τελικώς με εγγύηση τον Μάιο του 2015, παρά τις προσπάθειες της κυβέρνησης Χάρπερ να ακυρώσει την εγγύηση του.

Μουσική για επιβίωση

όψεις του κόσμου

2016
#287

πρώτο
πλάνο

ταινία
έναρξης

Η ορχήστρα της ανακύκλωσης – Μια συμφωνία του ανθρώπινου πνεύματος

Η ταινία έναρξης του Φεστιβάλ είναι αφιερωμένη σε μια ορχήστρα από την Παραγουάη που χρησιμοποιεί αποκλειστικά όργανα κατασκευασμένα εξ ολοκλήρου από σκουπίδια, δίνοντας τον τόνο της φετινής διοργάνωσης για τους θησαυρούς που είναι φτιαγμένοι από τα πιο ευτελή υλικά. Όπως ταιριάζει στο πνεύμα της ταινίας, στις ερωτήσεις του θάνου Σταυρόπουλου δεν απαντούν μόνο οι σκηνοθέτες Μπραντ Όλγκουντ και Γκράχαμ Τάουνσι, αλλά και άλλα μέλη της ομάδας παραγωγής, εν χορώ και κourdisμένοι στην ίδια συχνότητα.

Η Ορχήστρα της ανακύκλωσης είναι πράγματι μία ταινία που αλλάζει ζωές, όπως αναφέρεται στον ιστότοπο της ταινίας. Πώς βρήκατε αυτήν την ιστορία και τι σας έκανε να ενδώσετε στην τεράστια πρόκληση να γυρίσετε αυτήν την ταινία;

Η Αλεχάντρα Αμαρίτζα (η υπεύθυνη παραγωγής) ονειρευόταν να βρει τρόπο να βοηθήσει τους ανθρώπους στην πατρίδα της, την Παραγουάη, και να ευαισθητοποιήσει, με δημιουργικό τρόπο, τον κόσμο για ζητήματα που αφορούν τα παιδιά και τις γυναίκες στην Παραγουάη. Η ιδέα της δημιουργίας ενός ντοκιμαντέρ έγινε ο πρώτος σπόρος. Η Αλεχάντρα ήρθε σε επαφή με τη Χουλιάνα (την παραγωγό και βοηθό σκηνοθέτρια), την οποία γνώρισε μέσω του φιλικού της κύκλου, και αφού έμαθε ότι είναι παραγωγός, ξεκίνησαν να αναζητούν θέματα και πρωταγωνιστές το 2009. Τον Απρίλιο του 2009, η Αλεχάντρα και η Χουλιάνα άκουσαν μια ιστορία για μια ορχήστρα που χρησιμοποιούσε όργανα από ανακυκλωμένα σκουπίδια και εντυπωσιάστηκαν με την περίπτωση της. Το καλοκαίρι του 2010, η Αλεχάντρα και η Χουλιάνα επέστρεψαν στην Παραγουάη για να κάνουν κάποια αρχικά γυρίσματα για τη δημιουργία ενός teaser και άρχισαν να ακολουθούν τους πρωταγωνιστές της ταινίας με κάμερες μέχρι τα μέσα του 2014. Η παραγωγή της ταινίας ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2014. Οι δυο τους είχαν την ευκαιρία να δουν από κοντά πόσο αφοσιωμένοι είναι ο Φάβιο Τσάβες, ο διευθυντής της ορχήστρας, στα παιδιά της Κατεούρα, τις οικογένειες και την κοινότητά τους. Πίσω από τη λειτουργία της ορχήστρας υπάρχει μια ολόκληρη κοινωνική διαδικασία. Η ομάδα παραγωγής έχτισε ισχυρούς δεσμούς με τα παιδιά της Ορχήστρας κατά τη διάρκεια αυτών των χρόνων και αυτή είναι μία ιστορία που επεκτείνεται πολύ πέρα από την οθόνη.

Ποια ήταν η μεγαλύτερη πρόκληση που κληθήκατε να αντιμετωπίσετε κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων;

Χουλιάνα (παραγωγός): Η μεγαλύτερη πρόκληση ήταν το γεγονός ότι έπρεπε να ακολουθούμε την ορχήστρα για σχεδόν 5 χρόνια. Να πείσουμε την ορχήστρα να συμμετάσχει στη διαδικασία παραγωγής της ταινίας και να τους εξηγήσουμε γιατί ήταν τόσο σημαντική, ώστε να μας αφήσουν να έχουμε πρόσβαση στη ζωή τους κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Η εξασφάλιση των απαραίτητων κεφαλαίων ήταν επίσης μια πρόκληση για την παραγωγή, επειδή ήμασταν αναγκασμένοι να επιστρέφουμε στην Παραγουάη κάθε τόσο και, καθώς προχωρούσε η ιστορία, έπρεπε επίσης να ακολουθούμε την ορχήστρα στις περιόδους που έκανε σε άλλες χώρες. Όταν ολοκληρώθηκε τελικά η παραγωγή, η δημιουργία μιας αφήγησης για την ιστορία, στην αίθουσα του μοντάζ, αποδείχθηκε και αυτή πρόκληση, επειδή έπρεπε να ενώσουμε πλάνα από όλα αυτά

τα χρόνια σε μία ταινία διάρκειας μιάμισης ώρας.

Μπραντ (σκηνοθέτης, διευθυντής φωτογραφίας & μοντέρ): Η βασική πρόκληση αυτής της ταινίας ήταν να βρεθεί μια δομή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας του μοντάζ. Δεδομένου ότι τα γυρίσματα της ταινίας κράτησαν περισσότερο από πέντε χρόνια, το υλικό ήταν τεράστιο. Ύστερα από πέντε μήνες στο μοντάζ, είχαμε ένα πρώτο cut 90 λεπτών, αλλά η ιστορία δεν είχε κάποιες συναισθηματικές διακυμάνσεις για να είναι ενδιαφέρουσα ως ταινία. Είχαμε άφθονο εξαιρετικό, συναρπαστικό και ενδιαφέρον υλικό, αλλά χρειαζόταν περισσότερη αντίθεση. Τότε, τον Ιούνιο του 2014, ενώ κλείναμε το μοντάζ, η Παραγουάη επλήγη από τη μεγαλύτερη περίοδο πλημμυρών των τελευταίων τουλάχιστον 20 ετών. Σχεδόν 300.000 άνθρωποι εκτοπίστηκαν και πολλά μέλη της ορχήστρας αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους. Με τις προθεσμίες παράδοσης να είναι πλέον πολύ κοντά, πήραμε την πολύ δύσκολη και ριψοκίνδυνη απόφαση να ανοίξουμε και πάλι την παραγωγή και να τραβήξουμε με την κάμερα την καταστροφή που προκάλεσαν οι πλημμύρες στην Κατεούρα. Ήταν μια πολύ έντονη συναισθηματικά εμπειρία να βλέπουμε τους φίλους μας στην Παραγουάη να βιώνουν μια τόσο μεγάλη τραγωδία. Μέσα μας, όμως, γνωρίζαμε ότι είχαν την αντοχή και τη δύναμη να ξεπεράσουν την καταστροφή και να ορθοποδήσουν και πάλι. Επομένως, με περιορισμένο προϋπολογισμό και με τον χρόνο να μετρά αντίστροφα, πήραμε το μικρότερο δυνατό συνεργείο στην Παραγουάη για να καλύψουμε με δύο γυρίσματα τις πλημμύρες. Και ήταν σοκαριστικό. Η κοινότητα της Κατεούρα βρισκόταν επί δύο μήνες βυθισμένη στο νερό, που έφτανε σε ύψος περίπου τα 2,5 μέτρα, ενώ οι 15.000 οικογένειες των γύρω κοινοτήτων μετακινήθηκαν σε μεγαλύτερα υψόμετρα, μένοντας σε παράγκες από κόντρα πλακέ εκείνη την περίοδο. Χωρίς τις προηγούμενες επιτυχίες, η ορχήστρα δεν θα ήταν σε θέση να βοηθήσει τις οικογένειες που επλήγησαν περισσότερο από την πλημμύρα.

Πώς επηρέασε η ταινία σας τη ζωή των παιδιών της Κατεούρα; Πώς ανταποκρίθηκε η τοπική κοινωνία στη δημιουργία της ορχήστρας;

Το teaser της ταινίας έχει περισσότερες από 3 εκατομμύρια προβολές. Και από το 2015 μέχρι το 2016, η ταινία έχει προβληθεί σε περισσότερα από 140 μέρη σε όλο τον κόσμο. Αυτό έχει προκαλέσει απίστευτο ενδιαφέρον για τη δουλειά της ορχήστρας. Η ορχήστρα συνεχίζει να εμπνέει ανθρώπους σε όλο τον κόσμο και να λαμβάνει προσκλήσεις για εμφανίσεις στο εξωτερικό. Όταν φεύγουν σε περιοδεία, τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να διευρύνουν τους ορίζοντές τους, να έρθουν σε επαφή με τον κόσμο που υπάρχει έξω από την Κατεούρα και να αποκτήσουν εικόνα για παγκόσμια ζητήματα που διαφορετικά θα ήταν άπιαστα να γνωρίσουν. Όταν επιστρέφουν στα σπίτια τους, μοιράζονται τις εμπειρίες αυτές με τις οικογένειές τους. Η Ορχήστρα της ανακύκλωσης συνεχίζει την κατασκευή του νέου μουσικού σχολείου στην Κατεούρα. Αυτήν τη στιγμή στο μουσικό σχολείο της περιοχής φοιτούν 250 παιδιά. Τα πιο προχωρημένα παιδιά είναι υποψήφια για μελλοντικά ταξίδια. Κάποια από τα παιδιά που εμφανίζονται στην ταινία φοιτούν πλέον στο πανεπιστήμιο ή σε κάποια ανώτερη σχολή και κάποια άλλα στο ωδείο. Στο μεταξύ, συνεχίζουν να μαθαίνουν στη νέα γενιά πόσο σημαντική είναι η εκπαίδευση ως ο μοναδικός τρόπος για να βγουν από τον κύκλο της φτώχειας.

Πού στρέφουν το βλέμμα τους οι έλληνες δημιουργοί που ζουν και κινούνται μέσα στα σύνορα της χώρας, αλλά επιθυμούν να τα υπερβούν με το καλλιτεχνικό και δημοσιογραφικό τους έργο; Οι έλληνες σκηνοθέτες που συμμετέχουν στο διεθνές πρόγραμμα του φεστιβάλ συνομιλούν με την Ελένη Ανδρουτσοπούλου και τον Βασίλη Τερζόπουλο για το αντικείμενο, τις προθέσεις ή και τα παραλειπόμενα της δουλειάς τους.

Ένας σύγχρονος Μόγλης

Ιρίνα Μπόικο

Η απίστευτη ιστορία ενός ζωγράφου και συγγραφέα που μεγάλωσε ανάπηρος σε μια φτωχή οικογένεια της Αρμενίας κι έμαθε μόνος του να διαβάζει, να ζωγραφίζει και –κυρίως– να παλεύει.

Μιλήστε μας για τον χαρακτήρα σας, τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στη ζωή του, αλλά και τη δύναμή του.

Η ταινία Μακροβούτι περιγράφει τη ζωή του Βρεζ Κιρακοσιάν, Αρμένιου ζωγράφου και συγγραφέα που πάσχει από Νωτιαία Μυϊκή Ατροφία (Spinal Muscle Atrophy, SMA). Παρόλο που για την εξυπηρέτηση των καθημερινών βασικών του αναγκών χρειάζεται τη βοήθεια των άλλων, ως προσωπικότητα είναι από τους πιο δυνατούς και αισιόδοξους ανθρώπους που έχω γνωρίσει στη ζωή μου. Μεγάλωσε σαν ένας σύγχρονος Μόγλης, αφού τον παράτησαν στο σπίτι κι έμαθε μόνος του να γράφει και να διαβάζει. Σήμερα στα 32 του είναι πετυχημένος καλλιτέχνης, «motivational speaker», ευτυχισμένος σύζυγος και πατέρας.

Ποιες προκλήσεις (ή ενδεχομένως δυσκολίες) αντιμετωπίσατε στην προσέγγιση του χαρακτήρα σας με κινηματογραφικούς όρους;

Στη διάρκεια των γυρισμάτων ήθελα να βρω ένα τρόπο παρουσίασης του ήρωά μου πέρα από την καθημερινότητα, να στραφούμε στην εσωτερική του ζωή, να αγγίξουμε θέματα που αφορούν τον καθένα μας, ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, χώρας και κατάστασης υγείας.

Χορός κι αυτοδιαχείριση

Κωνσταντίνα Μπούσμπουρα

Η καθημερινότητα τεσσάρων ανθρώπων που ασχολούνται επαγγελματικά με τον χορό στο μακρινό αλλά οικείο Μπουένος Άιρες.

Πώς αποφασίσατε να καταπιαστείτε με αυτό το θέμα και πόσο καιρό ακολουθήσατε τη δραστηριότητα της συγκεκριμένης ομάδας;

Ασχολούμαι με την έρευνα πάνω στο χορό ως εργασία και ως ένα πλαίσιο ευαισθητοποίησης και διαμόρφωσης κοινωνικής συνείδησης από το 2007. Οι χορευτές προετοιμάζονται για το επάγγελμά τους από μικρή ηλικία και αφιερώνουν το μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους σε αυτό. Υπάρχει όμως μια τεράστια αδυναμία της κοινωνίας να αναγνωρίσει τον χορευτή ως εργαζόμενο. Το 2009, στα πλαίσια της έρευνας μου, με κάλεσαν σε μία πρόβα τους στην Εθνική Βιβλιοθήκη του Μπουένος Άιρες κι μετέπειτα πρωταγωνιστές του ντοκιμαντέρ, η Μπετίνα, ο Ερνέστο, η Βικτώρια και ο Πάμπλο. Τότε είχαν μόλις απολυθεί επειδή είχαν κινητοποιηθεί, με αφορμή το ατύχημα της Βικτώριας σε μία πρόβα, για να υπερασπίσουν το δικαίωμα τους να έχουν ιατρική κάλυψη για τα ατυχήματά τους ως χορευτές. Παράλληλα πάλευαν για τα εργατικά τους δικαιώματα και την αναγνώριση του χορευτή ως επάγγελμα. Ταυτίστηκα και ενθουσιάστηκα με τον αγώνα τους και την ιδέα τους για την συλλογική λήψη αποφάσεων στην ομάδα τους και τους πρότεινα να με δεχτούν ως ανθρωπολόγο στην «κοινοτήτά τους» για να κάνουμε επιτόπια εθνογραφική έρευνα με την συν-σκηνοθέτρια Χούλια Χέιμαν με μελλοντικό σκοπό ενα ντοκιμαντέρ. Ακολουθήσαμε τις δραστηριοτητές τους κατά την διάρκεια έξι χρόνων, καταγράφοντας και τεκμηριώνοντας ολη την πορεία τους πριν και μετά την ίδρυση της

πρώτης κρατικής ομάδας σύγχρονου χορού της Αργεντινής υπό την συλλογική τους διοίκηση.

Ποια κοινά σημεία εντοπίζετε στις επιδράσεις της οικονομικής κρίσης στον τομέα του Πολιτισμού, στην Αργεντινή και στη χώρα μας;

Πολιτισμό παράγει η κοινωνία στο συνολό της, θα αναφερθώ όμως στους καλλιτέχνες εργαζομένους, ως μια ιδιαίτερη ομάδα, καθότι σε αυτό το χώρο εστιάζεται η έρευνά μου. Η οικονομική κρίση που έχει πλήξει σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα την Αργεντινή και την Ελλάδα ανέδειξε νέους τρόπους συλλογικής οργάνωσης στα πλαίσια της σύγχρονης τέχνης επαναπροσδιορίζοντας ταυτόχρονα την θέση της τέχνης απέναντι στα κοινά. Πολιτιστικές και ακτιβιστικές ομάδες καθιέρωσαν πρακτικές αυτο-οργάνωσης και αυτο-διαχείρισης, μέσα στο γενικό κλίμα περιστολής του κοινωνικού κράτους. Η αυτοδιαχείριση και η δημοκρατία της βάσης είναι οι θεμελιώδεις έννοιες που αναδύθηκαν στο πεδίο πειραματισμού νέων πρακτικών της τέχνης και έργων καλλιτεχνικής παραγωγής. Στην Αργεντινή αυτές οι έννοιες είναι βαθιά ριζωμένες στις συλλογικές δράσεις καθότι η χώρα βρίσκεται στην εποχή μετα την κρίση. Στην Ελλάδα εξαπλώνονται συνέχεια. Στο ντοκιμαντέρ πραγματεύομαι και τις δύο έννοιες βλέποντας τα αποτελέσματα της πρακτικής τους εφαρμογής από μία σύγχρονη ομάδα καταξιωμένων χορευτών.

Υπέρβαση ορίων

Ελιάνα Αμπραβανέλ

Η ζωή τριών ασπρομάλληδων δρομέων μεγάλων αποστάσεων (που νιώθουν κάθε άλλο παρά μοναξιά), μέσα από τον φακό μιας όψιμης μαραθωνοδρόμου.

Πώς εντοπίσατε τους χαρακτήρες που παρουσιάζετε, πόσο καιρό χρειάστηκε να τους ακολουθήσετε για να δημιουργηθεί μια σχέση εμπροστού και να προκύψει το τελικό υλικό της ταινίας σας;

Ο τερματισμός

Οι τρεις ήρωες της ταινίας μου είναι δρομείς μεγάλων αποστάσεων, όπως και εγώ. Τους έβλεπα σε αγώνες και μου κίνησαν το ενδιαφέρον, ο καθένας για τους δικούς του λόγους. Όταν τους πλησίασα με σκοπό να τους προτείνω να μάθω περισσότερα για τις ζωές τους και τις ιστορίες τους, το κοινό

μας πάθος για το τρέξιμο είχε ήδη σπάσει τον πάγο, μια και ανήκαμε εξ αρχής στην ίδια «οικογένεια», αυτή των μαραθωνοδρόμων. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια δίνανε το επίσημο ραντεβού μας κάθε Νοέμβριο στον Αυθεντικό Μαραθώνιο της Αθήνας και ενδιάμεσα τους επισκεπτόμουν και έμενα μαζί τους για αρκετά διαστήματα – με τον Αντώνη, στο μαντρί του κοντά στην Εράτωνα Κοζάνης, με τον Ιδομενέα στο Ηράκλειο Κρήτης και με τον Στέλιο στο κτήμα του δίπλα στον τύμβο του Μαραθώνα. Τρέξαμε μαζί σε ξεχωριστές διαδρομές στα μέρη τους και μοιραστήκαμε τις ιστορίες μας. Η ταινία ολοκληρώθηκε, αλλά εμείς θα συνεχίσουμε να συναντιόμαστε κάθε χρόνο στον Μαραθώνα και να ξεκινάμε μαζί με σκοπό τον τερματισμό στο Καλλιμάρμαρο.

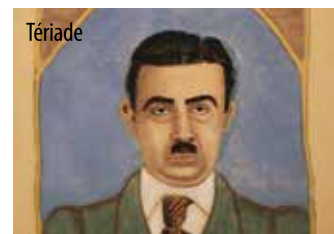
Γιατί επιλέξατε να παρουσιάσετε τις ιστορίες των συγκεκριμένων ανθρώπων και ποιο θεωρείτε ότι είναι το μήνυμά που περνάει στο κοινό; Ο Στέλιος, ο Αντώνης και ο Ιδομενέας μου κίνησαν το ενδιαφέρον αρχικά γιατί διέφεραν πολύ από τον μέσο δρομέα μαραθωνοδρόμο. Πέρα από το γεγονός ότι λάμβαναν μέρος σε αγώνες μεγάλων αποστάσεων, ενώ είχαν περάσει εδώ και χρόνια την μέση ηλικία, οι λόγοι και ο τρόπος που αντιμετώπιζαν το τρέξιμο είχαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Ψάχνοντας σε βάθος τι σήμαινε για αυτούς αυτή η πολλαπλή υπέρβαση ορίων, έπαιρνα και εγώ τις απαντήσεις που έψαχνα εδώ και καιρό για τον εαυτό μου. Μου μετέδωσαν ότι στην ζωή υπάρχει πάντα κάτι θετικό εκεί έξω που περιμένει να αποκαλυφθεί ότι ποτέ δεν είναι αργά για κανέναν να πραγματοποιήσει επιθυμίες και να προσπεράσει οποιαδήποτε δυσκολία. Τελικά κάθε τερματισμός δεν είναι παρά μια νέα αρχή.

Ένας παθιασμένος άνθρωπος

Σίμος Κοροξενίδης

Έργα και ημέραι του τεχνοκρίτη και εκδότη βιβλίων τέχνης Τεριάντ, του κατά κόσμο Στρατή Ελευθεριάδη.

Καταπιάναστε με την ιστορία ενός πολύ σημαντικού Έλληνα, του οποίου η διαδρομή δεν είναι ευρέως γνωστή. Πώς αποφασίσατε να ξεκινήσετε αυτό το ταξίδι και ποιες υπήρξαν οι τυχόν δυσκολίες που συναντήσατε;

Τερίαδε

Δυστυχώς η απάντηση βρίσκεται στην ίδια την ερώτηση. Πως ο Στρατής Ελευθεριάδης-Τερίαντ, ένας τόσο διάσημος και σημαντικός εκδότης βιβλίων τέχνης στη Γαλλία και στον κόσμο, να είναι ακόμη και σήμερα τόσο απερίγραπτα πα-

ραγνωρισμένος στην πατρίδα του; Αφορμή στάθηκε ένα άρθρο στην εφημερίδα Πολιτικά Λέσβου κι αυτή η παρακινητική κι άδολη αγάπη της φίλης δημοσιογράφου Βαρβάρας Γκιγκιλίνη για το νησί της, που πρότεινε να κάνουμε «έστω κάτι μικρό» ώστε να στρέψουμε το ενδιαφέρον των αρχών, της Πολιτείας, σ' αυτά τα δύο εξαιρετικά και παραμελημένα Μουσεία (Θεοφιλου και Μουσείο-Βιβλιοθήκη Τερίαντ) που πριν έξι χρόνια, όταν ξεκινήσαμε το ντοκιμαντέρ, αντιμετώπιζαν αναρίθμητα προβλήματα. Όσο διαβάσαμε

κι όσο μαθαίναμε τόσο γιγαντωνόταν το ενδιαφέρον και η αγάπη μας γι' αυτόν τον υπέροχο και λιγομίλητο άνθρωπο Τερίαντ. Όσοι δημιουργούν ή προσπαθούν να δημιουργήσουν αντιμετωπίζουν προβλήματα που πρέπει να υπερβούν. Δεν αποτελούμε εξαίρεση. Σπανίως μοιράζεται κανείς αυτή τη φλόγα ενθουσιασμού σου. Πρέπει να πείσεις. Πρέπει να υπομένεις και να επιμένεις. Πολλά λόγια ενθουσιώδη, πολλά «μπράβο», πολλά ενθαρρυντικά χτυπήματα στην πλάτη αλλά πρακτικά κι ουσιαστικά μηδέν. Καμιά φορά όμως, ένας άνθρωπος-εξαίρεση δίνει μια μικρή οικονομική βοήθεια, παίρνει κουράγιο, και ξεκινάς πάλι. Κι όλοι αυτοί οι τυχαίοι άνθρωποι και τυχοδιώκτες συνεργάτες που έλκονται από τη «λάμψη» του θέματος και θέλουν μόνο να καρπωθούν αυτή, και μόνο αυτή, δεν είναι παρά οι Λαιστρυγόνες, που λέει ο ποιητής, που οφείλεις να προσπεράσεις. Τους προσπεράσαμε. Τώρα που φέραμε σε πέρας το ντοκιμαντέρ, που το τελειώσαμε, που δεν τα παρατήσαμε, που συμμετέχουμε στο Φεστιβάλ, απολαμβάνουμε τη γλύκα μιας προσωπικής δικαίωσης.

Σε μέρες έντονης οικονομικής και ανθρωπιστικής κρίσης, τι ρόλο μπορεί να διαδραματίσει η Τέχνη και άνθρωποι σαν τον Τερίαντ;

Θ' αντιγράψω μια ρήση του Τερίαντ που μιλάει για το πρώτο περιοδικό VERVE («οίστρος» στα ελληνικά) που εκδόθηκε λίγο πριν την κήρυξη του Β' Παγκοσμίου πολέμου: «Το VERVE γεννήθηκε τον Δεκέμβριο του 1937. Σε περιόδους αγωνίας γίνονται τέτοια πράγματα. Όταν υπάρχουν μεγάλες κρίσεις. Όταν βρισκόμαστε πραγματικά σε απόγνωση και δεν έχουμε τίποτα να χάσουμε. Ή μάλλον, φοβόμαστε ότι όλα θα χαθούν αφού περιμένουμε την καταστροφή. Τότε όλοι είναι ικανοί για παράτολμες και παθιασμένες πράξεις.»

Αναβιώνοντας τον πόνο

Χρίστος Γεωργίου & Γιώργος Κούμυρος

Η ιστορία της Γαλιούσας, ενός χωριού στην άκρη της Κύπρου, από το 1960 μέχρι σήμερα.

Παρουσιάζετε ένα ζήτημα που απασχολεί επί δεκαετίες τη διεθνή κοινότητα. Τι δυσκολίες έχει η προσέγγιση ενός τόσο ευαίσθητου θέματος από την πλευρά του σκηνοθέτη;

Ύστερα μένει η θάλασσα

ΓΚ: Ναι, όντως την απασχολεί! Με ποια έννοια όμως; Γεννήθηκε τη χρονιά που άρχισε ο αγώνας απελευθέρωσης της Κύπρου από τους Άγγλους. Αγώνας που σίγουρα δεν δικαιώθηκε, αλλά και σίγουρα δεν συγχωρέθηκε. Από τότε

διερωτώμαι πώς ένα τόσο απλό πρόβλημα σε ένα τόσο μικρό τόπο δεν βρήκε μια κάποια λύση συνύπαρξης. Ένα πρόβλημα που σε μεγάλο βαθμό ήταν λυμένο γιατί οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι ζούσαν μαζί στο νησί. Η ταινία σκιαγραφεί τη φθίνουσα πορεία μιας κωμόπολης 3,500 κατοίκων από ευημερούσα τη δεκαετία του '60, να καταλήγει σε ένα ληλατημένο, έρημο τόπο. Όλες οι συνεντεύξεις, και των δέκα ανθρώπων που μιλάνε στο ντοκιμαντέρ – που αποτελούν και τον μοναδικό αφηγηματικό τόξο – ξεκινούν με ένα χαμόγελο γλυκειάς ανάμνησης για τις όμορφες μέρες, «τότε» και, όλες κατέληγαν σε μια πίκρα αποτυπωμένη στα πρόσωπα, μία απορία. Κάποιες και σε ένα λυγμό ή θυμό. Η δυσκολία ήταν στη διαχείριση όλων αυτών των συναισθημάτων. Στην ισορροπία. Δεν ήταν στόχος μας να υποδείξουμε το σωστό ή το λάθος σ' αυτή την ιστορία και ούτε θέλαμε να καταλήγουμε σε μελοδραματισμούς. Θελήσαμε να αφήσουμε απλούς ανθρώπους να καταθέσουν τις μνήμες τους, να τις καταγράψουμε και να τις διαφυλάξουμε. Εκείνο που ξεχωριστά μας είχε συγκλονίσει εζ' αρχής, ήταν η «εικόνα» των αμάχων ανθρώπων στην πλατεία του χωριού, σε κλίμα βουβής αγωνίας, ανυπεράσπιστοι, να περιμένουν να ακούσουν τις ερπύστριες του πρώτου τανκ που θα έμπαινε στο χωριό. Ήταν Αύγουστος. Στην Κύπρο. Και οι άνθρωποι ήταν παγωμένοι.

ΧΓ: Διάφορες χώρες έχουν διαφορετικά συμφέροντα στην επίλυση η μη του Κυπριακού προβλήματος. Σίγουρα το σύνολο τους δεν αποτελεί «κοινότητα», και το «απασχολεί» δεν είναι πάντα θετικό. Η όλη διεθνής πτυχή του Κυπριακού είναι ένα μεγάλο θέμα αλλά δεν είναι αυτό που μας απασχόλησε στο ντοκιμαντέρ αυτό. Είναι πάντα δύσκολο να ζητάς από κάποιον να σου μιλήσει για προσωπικές εμπειρίες. Να αναβιώσει για χάρη μιας καταγραφής τον πόνο

GR Docs

2016
#287

πρώτο
πλάνο

του. Κομμάτια της ζωής του που για να μπορέσει να προχωρήσει έχει κρύψει ακόμα και από τον εαυτό του. Σε αυτήν την περίπτωση αυτό ήταν ακόμα πιο δύσκολο επειδή οι άνθρωποι που μας μιλήσαν ήταν δικοί μας άνθρωποι.

Μιλήστε μας για την εμπειρία σας κατά την διάρκεια των γυρισμάτων.

ΓΚ: Επιτρέψτε μου να ξεχωρίσω τα γυρίσματα σε δύο είδη: τις συνεντεύξεις που έγιναν στην ελεύθερη Κύπρο και τα γυρίσματα που έγιναν στα κατεχόμενα. Κάθε φορά ο ομιλητής μας παρέσυρε και ταυτιζόμασταν μαζί του. Καταγόμαστε βλέπετε και οι δύο (σκηνοθέτες) από την Γαλιούσα. Προσωπικά μεγάλωσα εκεί και μάλιστα τις μέρες της εισβολής υπηρετούσα εκεί τη στρατιωτική μου θητεία. Τα υπόλοιπα πλάνα που «έντυσαν» τις συνεντεύξεις, έγιναν σε ένα τόπο υπό στρατιωτική κατοχή. Πάντοτε με προφυλάξεις και την αγωνία, να ολοκληρωθούν με επιτυχία και δεν αναφέρομαι στις... καλές καιρικές συνθήκες. Χρειάστηκε να πάμε τρεις διαδοχικές φορές σε ένα διάστημα δύο χρόνων. Το «πάμε» είναι ψέμα βέβαια γιατί προσωπικά, από το '74 και μετά, δεν βρήκα τη δύναμη ούτε αυτή τη φορά να επισκεφθώ εκείνα τα μέρη. Επειδή ως μεγαλύτερος θυμάμαι καλύτερα τους τόπους, οδήγησα τον Χρίστο, όσο ήταν δυνατό βέβαια, από μακριά.

ΧΓ: Σε μία από τις επισκέψεις μας στην Γαλιούσα κάποιοι κάτοικοι ενημέρωσαν την αστυνομία ότι κινηματογραφήσαμε και ήρθαν αστυνομικοί από ένα άλλο χωριό να μας μιλήσουν. Ζήτησαν να δουν και τα πλάνα που είχαμε κινηματογραφήσει. Ευτυχώς είχαμε προλάβει να κρύψουμε κάποια επίμαχα πλάνα και δεν υπήρξε κάποιο πρόβλημα. Είχα μάλιστα και την αίσθηση ότι δεν ήθελαν να μας εμποδίσουν αλλά ότι ήταν ένα τυπικός έλεγχος. Τα γυρίσματα όμως στην Γαλιούσα είχαν μία δυσκολία ψυχολογική και πρακτική. Δεν ένιωθα ελεύθερος ούτε να κινηματογραφήσω αλλά ούτε και να περιπλανηθώ στο χωριό της μητέρας μου. Οι συνεντεύξεις ήταν γεμάτες από τόσες όμορφες και συγκλονιστικές ιστορίες που συχνά ξεχνάγαμε ότι είχαμε πάει εκεί για συγκεκριμένο σκοπό.

Το αυθεντικό κόκκινο

Χάρης Ραφτόγιαννης

Ένα ηλικιωμένο ζευγάρι απολαμβάνει τη ζωή μέχρι τις τελευταίες της σταγόνες στη χώρα της ραστώνης και του dolce far niente: στην Ικαρία.

Πώς εντοπίσατε το πρωταγωνιστικό ζευγάρι της ιστορίας σας και πώς αντιμετώπισαν την εμπειρία της κινηματογράφησης;

Τρού μπλου

Η έρευνα έγινε αρχικά από το διαδίκτυο και κάποιες εκπομπές και ρεπορτάζ που κυκλοφορούσαν εκείνη την περίοδο, καθώς μόλις είχε γίνει «μόδα» το φαινόμενο της Ικαρίας. Στη συνέχεια, η έρευνα συνεχίστηκε στο νησί. Ήταν σημαντικό να υπάρχει και η παράμετρος του

έρωτα στην ιστορία μας, γι' αυτό καταλήξαμε με την παραγωγή Βίκυ Μίχα να εστιάσουμε σ' ένα ζευγάρι και μάλιστα στο συγκεκριμένο ζευγάρι, που έχει και μια θεότρελη ιστορία από πίσω του. Ο Σταμάτης και η «Πιτσιρίκα» ήταν αρκετά συνηθισμένοι ήδη στην κινηματογράφηση και στα ρεπορτάζ, οπότε είχαν μια σχετική άνεση. Αλλά πέραν τούτου, οι ηλικιωμένοι συνήθως δεν επηρεάζονται πολύ από την παρουσία κάμερας. Το γύρισμα συνέβαινε καθώς γνωρίζομασταν, δηλαδή σχεδόν απευθείας και κράτησε συνολικά κοντά στις οχτώ ημέρες.

Σε μια εποχή προβλημάτων και απαισιοδοξίας, η ταινία σας αποτελεί μια αισιόδοξη νότα. Τι μας διδάσκει αυτή η προσέγγιση ζωής;

Όλα τα γυρίσματα έγιναν υπό την επίβλεψη του κόκκινου κρασιού του μπαρμπα-Σταμάτη. Το πρωινό μας ήταν κρασί με παξιμάδια. Ο Σταμάτης διασκέδαζε που έβλεπε τα καινούργια του... εγγόνια του, έμενα και τον φωτογράφο Παντελή Ματζάνα, να μην μπορούν να ακολουθήσουν τον ρυθμό του και να είναι σχεδόν μεθυσμένα από το πρωί. Δεν υπάρχει κάτι πιο διδακτικό πέραν

του κλισέ του να κάνεις αυτό που νιώθεις από καρδιάς. Η συνέπεια αυτού μπορεί να είναι η μακροζωία, μπορεί και όχι. Αλλά ποιος νοιάζεται; Οπότε ας πιούμε ένα ποτήρι κρασί. Το αυθεντικό κόκκινο, ε;

Με τη Ρηνιώ, τον Μικέ, τον Γιώργη

Τάνια Χατζηγεωργίου

Η καθημερινότητα μιας γυναίκας που ζει στο Κίναρος, μια βραχονησίδα καταμεσής του Αιγαίου, αρνούμενη να εγκαταλείψει τον τόπο όπου γεννήθηκε.

Πόσο καιρό παρακολουθήσατε τη ζωή των κατοίκων στο νησί Κίναρος;

«Καλημέρα γειτόνισσα»

Ξεκίνησα τα γυρίσματα το καλοκαίρι του 2012: ήταν η πρώτη μου προσπάθεια να κάνω κάτι εντελώς μόνη. Δεν ήθελα να πάρω συνεργάτες μαζί μου, γιατί ήθελα να δεθώ με το περιβάλλον και τους ανθρώπους πιο προσωπικά... Ξέρετε, όταν

ένα οργανωμένο συνεργείο μεταβαίνει οπουδήποτε στον κόσμο για γυρίσματα, είναι ψυχρό ως αίσθηση για εκείνους που μπαίνουν απευθείας «απέναντί» σε μια άψυχη κάμερα... Μεταβαίνοντας στο νησί πήγα όπως ο τίτλος ορίζει, σαν μια καλή γειτόνισσα που κάνει επίσκεψη καρδιάς. Βρήκα τη Ρηνιώ, τον Μικέ (τον σύζυγό της) και τον Γιώργη (που μόλις είχε καταφθάσει από την άλλη άκρη του κόσμου, την Αυστραλία, και αποφάσισε τη μόνιμη εγκατάστασή του στο νησί). Οι άνθρωποι με καλοδέχθηκαν, με μύησαν στην έννοια της φιλοξενίας, μου άνοιξαν διάπλατα πόρτες και ψυχές. Έτσι, έμαθα πώς είναι να ζεις μόνος, εναγκαλισμένος με τα στοιχεία της φύσης, του μη «απόλυτου» πολιτισμού και των ευκολιών του και, παρά το ότι οι συνθήκες διαβίωσης ήταν εξόχως δύσκολες, δεν με απέτρεψαν απ' το να συνεχίσω τις επισκέψεις μου στο νησί (ακολούθησαν άλλες οχτώ φορές έως το 2015). Ήθελα να κινηματογραφήσω όλες τις εποχές, τις εναλλαγές των χρωμάτων, των αισθήσεων και των δράσεων των κατοίκων. Στην διάρκεια της οχταετίας βίωσα δύσκολες εύκολες αλλά και τραγικές καταστάσεις γιατί παρά με τη Ρηνιώ παντρεύσαμε τον γιο της, αλλά και αποχαιρέτησα τον σύντροφό της, που έφυγε για το μεγάλο ταξίδι τον Ιούνιο του 2013. Η «γειτόνισσα», όμως, στάθηκε βράχος σε όλες τις δοκιμασίες που η ζωή της επεφύλαξε...

Μιλήστε μας για τη σχέση που αναπτύχθηκε ανάμεσά σας... Πώς θα σχολιάζατε τον τρόπο ζωής τους σε σχέση με την καθημερινότητα των σύγχρονων πόλεων;

Με παρέσυρε κι εμένα σε έναν άλλο τρόπο σκέψης... Είναι μια σύγχρονη Σπαρτιάτισσα με λακωνική γλώσσα, και την ίδια στιγμή υπέρμετρη δύναμη και κέφι για την ίδια τη ζωή. Ένας δυνατός και συνάμα εύχαρις τύπος που δεν δειλιάζει να αναμετρηθεί με τη μοναξιά της. Η μόνη επικοινωνία, αλλά και η ομοιότητα με τον κόσμο των μεγαλουπόλεων είναι η δυνατότητα ηλεκτρικού ρεύματος και η χρήση τηλεόρασης. Φυσικά υπάρχει και η συσκευή τηλεφώνου για ώρα ανάγκης, όπως λέει η Ρηνιώ, που λόγω κακοκαιριών ή άλλων αστάθμητων παραγόντων είναι επισφαλής. Σχέση με τα αστικά κέντρα δεν βρίσκω να υπάρχει καμία. Μάλιστα, θα έλεγα πως ούτε με τα πιο απομακρυσμένα μας χωριά δεν μπορώ να κάνω συγκρίνω αυτήν την κατάσταση. Θα σας δώσω ένα μικρό παράδειγμα: για να τροφοδοτηθούν με νερό, πρέπει να διανύσουν απόσταση ενός χιλιομέτρου, να βρεθούν μπροστά στο πηγάδι και με τον παραδοσιακό τρόπο να βγάλουν νερό με τον κουβά, να γεμίσουν τα μπουκάλια και, κουβαλώντας τα άλλο ένα χιλιόμετρο πεζή, να τα φέρουν στο σπίτι». Τι κερδίζει κανείς διαβιώντας εκεί; Την απόλυτη ηρεμία, την αποδοχή του εαυτού σου και την καλλιέργεια του «εντός» μας, την αποτίναξη των περιττών στοιχείων της υλιστικής ζωής, αλλά και όλων των περιττών στοιχείων του «υπερεγώ» της δυτικότερης ψευδεπίγραφης ζωής. Φυσικά, μέγα κέρδος είναι η εναρμόνιση με την φύση και το ζωικό βασίλειο... Η Ρηνιώ βλέπει ένα τετράποδο και από τα μάτια του το νοιώθει. Συνομιλεί μαζί του. Το σιμπονά. Δίνει και παίρνει απ' την παρουσία του... Η αισιοδοξία και η δύναμη

είναι πηγαία στοιχεία. Η εμπειρία η δική μου ήταν μοναδική. Κέρδισα τόσα πολλά: το Κίναρος ήταν ένα σχολείο για μένα. Όσο για την κινηματογράφηση, για τη Ρηνιώ, τον Μικέ και τον Γιώργη, η κάμερα απλώς αντιμετώπιστηκε ως κομμάτι της παρέας. Αυτός ήταν και ο σκοπός μου. Μπορεί τα πλάνα να μην είναι άψογα, μπορεί ο ήχος να έχει κάποια προβλήματα, αλλά η παρουσία ενός συνεργείου σίγουρα θα δημιουργούσε μια απόσταση – κάτι που δεν ήθελα. Η Ρηνιώ μιλούσε σε μένα: την κάμερα την αγνούσε.

Το πράσινο αλλιώς

Νασίμ Αλάτρας

Μια εκτεταμένη έρευνα για τις οικολογικές και κοινωνικές προεκτάσεις της εγκατάστασης ανεμογεννητριών στο ελληνικό τοπίο.

Οι επενδύσεις στην πράσινη ενέργεια παρουσιάζονται ως λύση υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος; Ποια πιστεύετε ότι θα ήταν η ιδανική χρήση της πράσινης ενέργειας;

Ο ασκός του Αιόλου

Το ντοκιμαντέρ ερευνά όλη τη διαδικασία και τις συνέπειες από τις επενδύσεις στην πράσινη ενέργεια όπως τους βιώνουν στον τόπο τους και στα βουνά τους οι κάτοικοι δεκάδων βουνών και χιλιάδες πολίτες. Φέρνει στη δημοσιότητα τον αθόρυβο αγώνα των κατοίκων αυτών που διεξάγεται εδώ και δύο τουλάχιστον δεκαετίες για να κρατήσουν τα βουνά τους τα δασώδη και τα άγρια, όπως τους την χάρισε η φύση. Το βασικό μέλημα τους είναι η προστασία του περιβάλλοντος από την επέλαση των μεγάλων επενδύσεων, των μεγάλων μεγεθών που προωθούν οι μεγάλες εταιρείες, γιατί τις θεωρούν ότι ευθύνονται για τη μεγάλη καταστροφή στο περιβάλλον και στα τοπία και στους φυσικούς τόπους. Οι κάτοικοι εκφράζουν στο ντοκιμαντέρ τις προτάσεις τους και τις ιδέες τους για την «πράσινη ανάπτυξη». Πώς πρέπει να γίνεται η διαδικασία και από ποιους και ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος των τοπικών κοινωνιών. Στην ταινία, δηλαδή, παρατίθενται νέα δεδομένα και μια άλλη διάσταση αυτής της πράσινης ανάπτυξης. Οι κάτοικοι των περιοχών και των απειλούμενων βουνών, αφού αποκαλύπτουν ποιοι κρύβονται πίσω από τις μεγάλες επενδύσεις και ποιο το κέρδος επιδιώκουν προτείνουν λύσεις και ιδέες που σέβονται τη φύση και το περιβάλλον.

Πόσο διήρκεσε η έρευνα που κάνατε για την ταινία και ποιες ήταν οι δυσκολίες που συναντήσατε;

Η έρευνα της ομάδας παραγωγής διήρκεσε δύο ολόκληρα χρόνια. Από τον Νοέμβριο του 2013, ξεκινώντας από τη Σκύρο που τότε απειλούνταν από μια μεγάλη «πράσινη επένδυση» στο νότιο μέρος του νησιού, του πανέμορφου άγριου τοπίου. Εκεί δυο εταιρίες σχεδίαζαν να εγκαταστήσουν το μεγαλύτερο αιολικό πάρκο στην Ελλάδα – πάνω από 140 ανεμογεννήτριες των 3 μεγαβάτ. Η ομάδα παραγωγής κάλυψε τη συγκέντρωση των κατοίκων στην Αθήνα και αργότερα επισκέφτηκε τη Σκύρο και άκουσε τους κατοίκους και τους φορείς και συλλόγους. Η συνέχεια ήταν απρόσμενη για όλη την ομάδα παραγωγής που διαπίστωσε ότι πολλές περιοχές και οργανώσεις προστασίας του περιβάλλοντος και τις φύσης εδώ και δυο δεκαετίες αγωνιζόνταν σιωπηλά και με μικρές δυνατότητες για να υπερασπίζονται τα όμορφα βουνά τους... Στο ντοκιμαντέρ θα δείτε τα όμορφα αυτά τοπία και βουνά της Ελλάδας, όπως είναι σήμερα και όπως πιθανόν θα γίνουν αν καταστραφούν από τις μεγάλες επενδύσεις που σχεδιάζουν οι μεγαλοεργολάβοι της χώρας. Οι δημοσιογράφοι και οι ερευνητές της ομάδας παραγωγής επισκέφτηκαν δεκάδες περιοχές και βουνά για να τα δουν με τα ίδια τους τα μάτια και οι οχτώ εικονολήπτες της ομάδας παραγωγής, παρότι δούλευαν εθελοντικά για δύο χρόνια, έδωσαν πραγματικά τον καλύτερο εαυτό τους παρά τις δύσκολες συνθήκες που επικρατούσαν πολλές φορές στα βουνά αυτά. Το βασικότερο είναι ότι καταφέραμε όλοι μαζί να βγάλουμε την ομορφιά που έκρυβαν μέσα στις ψυχές τους οι κάτοικοι των περιοχών και των βουνών.

Ένα οδοιπορικό συνύπαρξης πουλιών και ανθρώπου στους υγρότοπους της Βόρειας Ελλάδας, σε ένα ντοκιμαντέρ παραγωγής της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας.

Για να αντιληφθούμε τις διαστάσεις της λαθροθηρίας, και κατ'επέκταση τις

σοβαρές συνέπειές της, πρέπει να καταλάβουμε τι σημαίνει λαθροθηρία. Σύμφωνα με μια αποδεκτή ερμηνεία λαθροθηρία είναι το κυνήγι χωρίς άδεια «ή σε τόπο ή χρόνο απαγορευμένο». Για παράδειγμα, μισή ώρα πριν την Ανατολή και μισή ώρα μετά τη Δύση του ηλίου δεν επιτρέπεται το κυνήγι. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων καταγράψαμε πυροβολισμούς σε ώρες που το κυνήγι απαγορεύεται και είδαμε κυνηγούς σε απαγορευμένες περιοχές. Συν τω χρόνω διαπίστωσα ότι η λαθροθηρία συχνά βγαίνει από τα όρια του βασικού ορισμού. Μπορεί π.χ. ο κυνηγός να είναι νόμιμος ως προς τον τόπο ή τον χρόνο αλλά να χρησιμοποιεί παράνομα μέσα, όπως ηχομημητικές συσκευές. Στην Ελλάδα η λαθροθηρία είναι ένα γεγονός που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, όπως φαίνεται και από τον αριθμό των μηνύσεων που γίνονται κάθε χρόνο σε λαθροθήρες. Η παραβατικότητα αυτή έχει ως αποτέλεσμα να χάνονται αδικαιολόγητα σπάνια και απειλούμενα είδη. Θεωρώ ότι πρόκειται για μια ανεπανόρθωτη ζημιά η οποία δεν έχει μόνο εθνικές αλλά και παγκόσμιες συνέπειες. Ας μην ξεχνάμε επίσης ότι η λαθροθηρία δεν εξαντλείται μόνο σε απειλούμενα είδη αλλά και σε άλλα «νόμιμα» θηράματα – όπως λαγοί, πάπιες, χήνες, αγριογούρουνα κ.λπ. Δηλαδή δεν οδηγεί μόνον σε διαταραχή της ισορροπίας του περιβάλλοντος αλλά και σε μελλοντική έλλειψη θηραμάτων.

Ανεμοδαρμένες πτήσεις

Bye Bye Birdie

Γράφει η **Δάφνη Τόλη**

Σκηνοθέτις της ταινίας **Ανεμοδαρμένες πτήσεις**

Για να αντιληφθούμε τις διαστάσεις της λαθροθηρίας, και κατ'επέκταση τις σοβαρές συνέπειές της, πρέπει να καταλάβουμε τι σημαίνει λαθροθηρία. Σύμφωνα με μια αποδεκτή ερμηνεία λαθροθηρία είναι το κυνήγι χωρίς άδεια «ή σε τόπο ή χρόνο απαγορευμένο». Για παράδειγμα, μισή ώρα πριν την Ανατολή και μισή ώρα μετά τη Δύση του ηλίου δεν επιτρέπεται το κυνήγι. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων καταγράψαμε πυροβολισμούς σε ώρες που το κυνήγι απαγορεύεται και είδαμε κυνηγούς σε απαγορευμένες περιοχές. Συν τω χρόνω διαπίστωσα ότι η λαθροθηρία συχνά βγαίνει από τα όρια του βασικού ορισμού. Μπορεί π.χ. ο κυνηγός να είναι νόμιμος ως προς τον τόπο ή τον χρόνο αλλά να χρησιμοποιεί παράνομα μέσα, όπως ηχομημητικές συσκευές. Στην Ελλάδα η λαθροθηρία είναι ένα γεγονός που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, όπως φαίνεται και από τον αριθμό των μηνύσεων που γίνονται κάθε χρόνο σε λαθροθήρες. Η παραβατικότητα αυτή έχει ως αποτέλεσμα να χάνονται αδικαιολόγητα σπάνια και απειλούμενα είδη. Θεωρώ ότι πρόκειται για μια ανεπανόρθωτη ζημιά η οποία δεν έχει μόνο εθνικές αλλά και παγκόσμιες συνέπειες. Ας μην ξεχνάμε επίσης ότι η λαθροθηρία δεν εξαντλείται μόνο σε απειλούμενα είδη αλλά και σε άλλα «νόμιμα» θηράματα – όπως λαγοί, πάπιες, χήνες, αγριογούρουνα κ.λπ. Δηλαδή δεν οδηγεί μόνον σε διαταραχή της ισορροπίας του περιβάλλοντος αλλά και σε μελλοντική έλλειψη θηραμάτων.

Γράφει η **Ρούλα Τρίγκου**

Συντονίστρια Ενημέρωσης Δράσεων Διατήρησης Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας

Καθώς το κράτος αδυνατεί να ανταπεξέλθει επαρκώς στην καταστολή της λαθροθηρίας, είναι δύσκολο να υπολογιστεί με απόλυτη ακρίβεια η διάσταση της παράνομης αυτής δραστηριότητας. Πρόσφατη έκθεση της παγκόσμιας ομοσπονδίας οργανώσεων για την προστασία των πουλιών BirdLife International, δείχνει πως στην Ελλάδα κάθε χρόνο θανατώνονται ή παγιδεύονται παράνομα περισσότερα από 700.000 πουλιά κυρίως για αναψυχή ή για εμπόριο. Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, εταίρος της BirdLife στην Ελλάδα, δέχεται σχεδόν καθημερινά τηλεφωνήματα και καταγγελίες από πολίτες για παράνομα θηρευμένα είδη, ενώ έρευνες που έχει υλοποιήσει αναδεικνύουν τη λαθροθηρία ως μια ευρέως διαδεδομένη μάστιγα στη χώρα. Η λαθροθηρία στην Ελλάδα είναι ποικίλων μορφών, από τη λαθροθηρία στους ελληνικούς υγρότοπους παγκοσμίως απειλούμενων ειδών όπως η Νανόχηνα και ο Αργυροπελεκάνος, την παράνομη παγίδευση οδικών πουλιών στις Κυκλάδες ή την πώλησή τους σε αγορές της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, μέχρι την ανοιξιάτικη λαθροθηρία του Τρυγονιού στα Ιόνια νησιά. Κατά τη διάρκεια της ανοιξιάτικης λαθροθηρίας μάλιστα, πολλά άλλα είδη μεταναστευτικών αρπακτικών και ερωδιών θανατώνονται.

Η λαθροθηρία, όπως κάθε παράνομη δραστηριότητα, μπορεί να καταπολεμηθεί ουσιαστικά με δύο τρόπους: την πρόληψη και την καταστολή. Μόνο επενδύοντας ταυτόχρονα και στους δύο αυτούς τρόπους θα μπορούσαμε να περιορίσουμε τα κρούσματα λαθροθηρίας στη χώρα. Ως καταστολή αναφερόμαστε στη δίωξη των λαθροθηρών από τις αρμόδιες αρχές και ως πρόληψη την επένδυση στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας. Χρειάζονται ενεργές περιβαλλοντικές οργανώσεις και φορείς, ενεργός κρατικός μηχανισμός αλλά πρωτίστως χρειάζεται πολιτική βούληση.

Της **Αλεξάνδρας Κόλια**

Στην τέχνη του ντοκιμαντέρ ποτέ δεν είναι κλισέ ή υπερβολή να πει κανείς ότι η ζωή γράφει τα καλύτερα σενάρια. Οι ταινίες που συμμετέχουν στο Ελληνικό Πανόραμα του 18ου Φεστιβάλ το αποδεικνύουν περίτρανα.

Ανθρωποκεντρικά

Κοινωνία ώρα μηδέν

Η σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα, έτσι όπως έχει διαμορφωθεί από την οικονομική κρίση και τις συνέπειές της, αποτυπώνεται χωρίς φίλτρα ωραιοποίησης από τους Έλληνες ντοκιμαντερίστες, με επίκεντρο την ανθρωπιστική-κοινωνική κρίση. Στα όριά τους πλέον, αντιμετωπίζουν καθημερινά με τη χρεοκοπία, οι αυτοσασχολούμενοι και μικροεπιχειρηματίες αγωνίζονται να επιβιώσουν στο **Ως εδώ του Νίκου Μεγγρέλη**. Οι νεόπτωχοι της Ελλάδας –άστεγοι και άνεργοι– πρωταγωνιστούν στο ντοκιμαντέρ **Η Αθήνα από κάτω** – Το ντοκιμαντέρ των νεόπτωχων του Τάκη Μπαρδάκου, που καταγράφει στιγμιότυπα από τη σκληρή καθημερινότητα αυτών των ανθρώπων. Ακόμη μια όψη της κοινωνίας που ζητά απεγνωσμένα βοήθεια, καθρεφτίζεται στα πρόσωπα τριών νέων –πρώην παιδιών των φαναριών που μεγάλωσαν μετέωρα ανάμεσα στους δρόμους και τα ιδρύματα–, στο ντοκιμαντέρ **Εγώ... το πρόβλημα** του Αλέξανδρου Μάρκου. Εστιάζοντας στους πρόσφυγες που έχουν βρει καταφύγιο στην Ελλάδα, το ντοκιμαντέρ **Το πεδίο του Άρεως, η γιαγιά Νισά και ο Αλή** των Άγγελου Κοβότσου, Αννέτας Παπαθανασίου και Αντώνη Τολάκη, συγκινεί προβάλλοντας κάτι τόσο απλό αλλά ουσιαστικό: την κοινή τους ελπίδα για μια καλύτερη ζωή. Από την άλλη, ένα αισιόδοξο μήνυμα για την υποστήριξη της διαφορετικότητας στη νεοελληνική κοινωνία δίνει το ντοκιμαντέρ **New Generation Got Game** του Δημήτρη Πολυδώρου, με αφορμή ένα πολυπολιτισμικό τουρνουά μπάσκετ σε Αθήνα και Σύρο, όπου συμμετείχαν παιδιά διαφόρων εθνικοτήτων.

Πρόσωπα που ξεχωρίζουν

Οι προσωπικότητες με ιδιαίτερες ιστορίες ζωής ανέκαθεν αποτελούσαν πηγή έμπνευσης για τους Έλληνες δημιουργούς. Ένα εικοσιεπτάρωρο με τον πρόεδρο της

Βολιβίας Έβο Μοράλες καταγράφει το ντοκιμαντέρ **Μια μέρα με τον Έβο Μοράλες** του Ιάσωνα Πιπίνη, αποκαλύπτοντας την προσωπικότητα ενός ηγέτη διαφορετικού από τους υπόλοιπους. Σε μια άλλη γωνιά του κόσμου, στη Λιβύη, ο νεαρός **Χασάν** χάνει τη ζωή του στον πόλεμο και το ομώνυμο ντοκιμαντέρ της Κάκιας Γκουδίνα σκιαγραφεί το προφίλ του καθώς και την κατάσταση που επικρατούσε τότε στην περιοχή, μέσα από τις μαρτυρίες των οικείων του. Πίσω στην Ελλάδα και στην Ποταμιά Θάσου, ο Στράτος Παπαφιλιππου, δηλαδή ο Έλληνας σωσίας του ποδοσφαιριστή-θρύλου Ερίκ Καντονά, πρωταγωνιστεί στο ντοκιμαντέρ **Ερίκ των Φαίδωνα** Γκρέτσικου και Πάνου Τράγου. Από την άλλη, στην ταράτσα μιας διαλυμένης πολυκατοικίας των Εξαρχείων, ένας άνδρας απολαμβάνει την «εξορία» του, στο ντοκιμαντέρ **Το όνειρο του Πάλο** των Κυρηναίου Παπαδημάτου και Γιάννη Αβραμόπουλου.

Στα βάθη της Ιστορίας

Καθοριστικά στιγμιότυπα της ελληνικής Ιστορίας διαπλέκονται με ανθρώπινες αφηγήσεις σε ορισμένα από τα ελληνικά ντοκιμαντέρ του 18ου Φεστιβάλ. Το **Όλοι στο βουνό** του Αλέξανδρου Παπαηλιού εστιάζει στην ιστορία της οικογένειας της ηθοποιού Έφης Παπαθεοδώρου, ο πατέρας της οποίας υπήρξε αγωνιστής στα δύσκολα χρόνια της Κατοχής. Ο Ηλίας Μεταλλίδης, αντάρτης του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας, καταθέτει τις προσωπικές του εμπειρίες από τον απελευθερωτικό αγώνα, δίνοντας στο θεατή μια γεύση βιωματικής Ιστορίας, στο φιλμ **Γεια σας και καλή αντάμωση ως νικητές!** του Νικόλαου Νούλα. Μια ενδιαφέρουσα «βουτιά» στο παρελθόν, επίσης στα χρόνια της Κατοχής, επιχειρεί και το ντοκιμαντέρ **Το φως πυκνώνει** της Λυδίας Κώνστα, το οποίο προτάσσει τη δύναμη της Τέχνης ως δύναμη λύτρωσης των ηρώων του. Από την άλλη, στο **Χωριό που νίκησε το**

θάνατο του Νίκου Μεζερίδη ξετυλίγεται το χρονικό μιας τραγωδίας που συνέβη το 1963, όταν μια τρομερή κατολίσθηση έπληξε το Μικρό Χωριό Ευρυτανίας.

Μια φορά κι έναν καιρό...

Και φέτος οι Έλληνες δημιουργοί αφηγούνται ελκυστικές ιστορίες με πρωταγωνιστές ανθρώπους της διπλανής πόρτας. Η ταινία **Όταν γέρνουν οι ντάλιες** του Τάσου Γιαπουτζή καταγράφει με ευαίσθητη ματιά ένα ζευγάρι ηλικιωμένων: τι τους χαροποιεί και τι τους προβληματίζει, πώς είναι η καθημερινότητά τους, πώς αντιμετωπίζουν τη ζωή λίγο πριν τη δύση της. Το **1000 Miles** των Βασιλή Κεχαγιά και Γιάννη Βαλιτή αφηγείται την περιπλάνηση μιας γυναίκας ανά την Ελλάδα, παρέα με το αλόγο της, αναδεικνύοντας όψεις της χώρας μας αλλά και τις προσωπικές αναζητήσεις της ηρωίδα. Στην **Πνοή Ζωής** των Δημήτρη Βερνίκου και Πόλυς Βλάχου εκτυλίσσεται μια ιστορία αγάπης που έχει τις ρίζες της στο πρώτο σανατόριο του Πηλίου, περνώντας μέσα από ιστορικές εποχές και πρόσωπα που έφυγαν ή είναι ακόμη εδώ.

Καλλιτεχνικές διαδρομές

Σταθερό σημείο αναφοράς στα ελληνικά ντοκιμαντέρ, η Τέχνη σε όλες τις μορφές της, μας ταξιδεύει σε γοητευτικά μονοπάτια. Στο φιλμ **Ο Βυσσινόκηπος, ο Μίκυ Μάους και ο Νίκος Καραθάνος**, η κάμερα του Ηλία Γιαννακάκη μπαίνει στα παρασκήνια των προβών του «Βυσσινόκηπου» σε σκηνοθεσία του Νίκου Καραθάνου, αναδεικνύοντας τις ξεχωριστές δυναμικές μιας επίσης ξεχωριστής θεατρικής παράστασης. Η ταινία **Η Ανδρός της Μαρίνας Καραγάτση** του Βαγγέλη Λουκίσα αποτυπώνει μια σπάνια άποψη του νησιού τη δεκαετία του '70, μέσα από τα ασπρόμαυρα φωτογραφικά καρτέ της Μαρίνας Καραγάτση. Από την άλλη, το ντοκιμαντέρ **FAK MSUV/ Το μουσείο ως κοινό / και το κοινό ως μουσείο** του Στέφανου Μονδέλου καταγράφει ένα ανατρεπτικό εγχείρημα που έλαβε χώρα το 2014 στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης του Νόβι Σαντ της Σερβίας, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της τοπικής

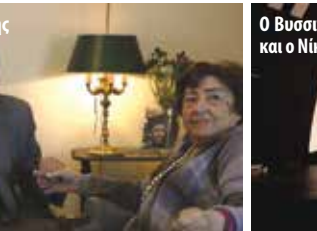
και διεθνούς καλλιτεχνικής κοινότητας.

Made in Greece

Ορισμένα από τα ντοκιμαντέρ του Ελληνικού Πανόραματος προβάλλουν εγχειρήματα που φέρουν ελληνική υπογραφή. Στο **In Wood We Trust** του Γρηγόρη Βαρδαρινού, δύο αδέρφια από την Περίαι μεταμορφώνουν την παραδοσιακή ξυλουργική οικογενειακή επιχείρηση σε μια επιτυχημένη εταιρεία ξύλινων αξεσουάρ μόδας, η οποία μάλιστα απλώνει τα φτερά της και στο εξωτερικό. Με φόντο επίσης τη Βόρεια Ελλάδα, το ντοκιμαντέρ **ΣΒΒΕ 1915-2015: Τα πρώτα εκατό χρόνια** του Δημήτρη Ζησόπουλου περιγράφει έναν αιώνα από τη διαδρομή του ΣΒΒΕ, που παρά τις αντιξοότητες πορεύεται δυναμικά, με στόχο να συνεχίσει να αποτελεί πυλώνα της οικονομίας και της κοινωνικής συνοχής στην περιοχή. Από την άλλη, η ταινία **Ρωμιοί αρχιτέκτονες της Πόλης** του Γρηγόρη Οικονομίδη (1965-2016) αναδεικνύει τη σημαντική συνεισφορά των ελλήνων αρχιτεκτόνων στο αστικό τοπίο της Κωνσταντινούπολης κατά το 19ο αιώνα μέχρι τα μέσα του 20ού.

Αναζητώντας απαντήσεις...

Οι Έλληνες Ντοκιμαντερίστες διατυπώνουν αναζητήσεις και ερωτήματα κάθε είδους, δίνοντας τροφή για σκέψη στον θεατή. Το ντοκιμαντέρ **Δήλος 2015** του Αντώνη Θεοχάρη Κιούκα μάς προσκαλεί σε ένα ταξίδι στις αισθήσεις, προς ανακάλυψη της βαθύτερης μυστηριακής αύρας της Δήλου. Τοποθετημένο στη Θεσσαλονίκη, το ντοκιμαντέρ **Decumanus** του Τζορτζ Κόντος επανεξετάζει από αρχιτεκτονική σκοπιά τις εκσυγχρονιστικές αλλαγές στο αστικό περιβάλλον. Σε διαφορετικό τόνο, η ταινία **Imperium** του Στέλιου Οικονομίδη διερευνά κατά πόσο οι κοινωνικές δομές και τα κοινωνικά στερεότυπα ορίζουν αμετάκλητα το ποιο είμαστε και τι επιλογές κάνουμε στη ζωή μας. Από την άλλη, το φιλοσοφικό ύφος ντοκιμαντέρ **Επέκεινα** του Κωνσταντίνου Ακριβου επικεντρώνεται στην αρχέγονη αναζήτηση που αφορά στη ζωή και το θάνατο, έτσι όπως έχει διαμορφωθεί στη σύγχρονη αντίληψη του ανθρώπου.

Πρόσφυγες Escape to Freedom?

Η κίνηση πολιτών «Συνύπαρξη και Επικοινωνία στο Αιγαίο» ιδρύθηκε και δραστηριοποιείται αδιάλειπτα απ το 1998 στη Μυτιλήνη.

Σε απευθείας μετάδοση

Στο hot spot της Μόριας στη Μυτιλήνη, ένα αδιάκοπο μελίσσι ανθρώπων υποδέχεται καθημερινά χιλιάδες πρόσφυγες. Οι ώρες δεν φτάνουν. Η πραγματικότητα μάς έχει ξεπεράσει όλους, όμως αυτοί οι άνθρωποι, σ' αυτό το σημείο της Ελλάδας δεν έχουν χρόνο να σκεφτούν. Προσαρμόζονται στις καταστάσεις, σηκώνουν τα μανίκια και αναλαμβάνουν δράση. Ανάμεσά τους, η κίνηση πολιτών «Συνύπαρξη και Επικοινωνία στο Αιγαίο», η οποία βρέθηκε στην πρώτη γραμμή, όχι μόνο τους τελευταίους μήνες, αλλά όταν το απαιτήσαν οι καιροί. Ζητήσαμε από τον Στρατή Πόθα, πρόεδρο του Δ.Σ. της «Συνύπαρξης», να μας γράψει δυο λόγια από το σημείο, όπου το προσφυγικό αποκτά την πιο επείγουσα διάσταση.

«Πριν 18 χρόνια, όταν ξεκινήσαμε, προσπαθήσαμε να αμβλύνουμε φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας στην τοπική κοινωνία, να καταπολεμήσουμε τις σε βάρος τους διακρίσεις, να τους δώσουμε φωνή και να ανακουφίσουμε τις βιοτικές τους ανάγκες. Έτσι φτάσαμε στο σήμερα, με την εκδήλωση των άνευ προηγουμένου μεταναστευτικών ροών στο νησί. Οι εικόνες σας είναι γνωστές. Ποτάμι οι άνθρωποι περπατούσαν 40 και 60 χιλιόμετρα προς την πόλη. Οι αλληλέγγυοι δικάζονταν γιατί τους επιβίβαζαν στα αυτοκίνητά τους. Στο ΚΤΕΛ και σε άλλα δημόσια μέσα μεταφοράς απαγορευόταν να τους μεταφέρουν. Η σίτιση και η περίθαλψή τους ήταν αποκλειστικά έργο της ευαισθησίας των πολιτών. Τα μεμονωμένα κρούσματα μαυραγοριτισμού και ρατσισμού απομονώθηκαν απ' την κοινωνία, ξενοφοβικές επιφυλάξεις για την κατασκευή χώρων πρώτης στάσης σταδιακά ελαττώθηκαν και ελπίζουμε να εξλειφθούν στο μέλλον.

Μετρώντας τις δυνάμεις και τις δυνατότητες μας, επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον μας κατά μήκος του παραλιακού δρόμου – Αεροδρομίου – Κρατήγυ, περιοχή, όπου μαζί με τις ακτές του Μολύβου, της Εφταλούς και της Σκαμνιάς εκδηλώνονται κυρίως οι «αποβάσεις» των φουσκωτών, που μεταφέρουν πρόσφυγες και μετανάστες στην Λέσβο. Τα πρωινά λοιπόν, απ' τον περασμένο Αύγουστο κι εδώ, οι άνθρωποι μας βρίσκονταν στην παραλία, προσφέροντας νερό ή τσάι, ότι βρίσκαμε από τρόφιμα, φρούτα - γλυκά για τα παιδιά, στεγνά ρούχα στους βρεγμένους, φροντίζοντας ως τον Νοέμβριο, που ανέλαβε συστηματικά η UNHR, τη μετακίνησή τους στα κέντρα καταγραφής (Μόρια – Καρα-τεπέ). Τις δράσεις μας στις παραλίες υποστήριξαν αρκετοί άλλοι συμπολίτες μας, καθώς και οργανώσεις και πρωτοβουλίες αλληλεγγύης από ξένες χώρες, όπως η "Diakonie" απ το Solingen, και το ίδρυμα Kepler απ Dusseldorf (Γερμανία), πρωτοβουλίες διδασκόντων και φοιτητών απ State University of Michigan, η ενορία της ελληνικής εκκλησίας του Redding Pennsylvania, (ΗΠΑ). Ποσότητες ρουχισμού (κυρίως από δεύτερο χέρι) που διαθέτουμε προέρχονται από πρωτοβουλίες συλλόγων και πολιτών από Αθήνα, Αργίριο, Σίφνο, και Κωνσταντινούπολη. Στο σημείο αυτό και επειδή τελευταία συχνά διαχέονται φήμες και υπάρχει η τάση να δημιουργηθεί δυσμενές κλίμα σε βάρος των ξένων ΜΚΟ και μεμονωμένων εθελοντών, οφείλουμε να επισημάνουμε πως: Η κορύφωση των ροών βρήκε απροετοίμαστες τόσο την Πολιτεία, που δεν μπόρεσε απ' την πρώτη στιγμή να ενεργοποιήσει κατάλληλους μηχανισμούς και δομές, όσο και την τοπική κοινωνία, που κάθε άλλο παρά εξοικειωμένη ήταν στο φαινόμενο, ακόμη και στην οπτική θεώρηση του. Αν λοιπόν δεν υπήρχε η παρουσία, η συνδρομή και η ανορθόδοξη (κατά την λογική πολλών από μας) τάξη που επέβαλλαν οι εθελοντές των ΜΚΟ, θα βρισκόμασταν αντιμέτωποι με πολύ δυσάρεστες καταστάσεις. Ως κοινωνική ομάδα, παρακολουθούμε με προσοχή τις προσπάθειες της Πολιτείας για πιο αποτελεσματικές δράσεις και την καλούμε να τις εντείνει. Την καλούμε επίσης για την άμεση λήψη αντισταθμιστικών μέτρων στην αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων στα νησιά που σχετίζονται με το προσφυγικό.

Για μας δεν έχει διαφορά αν οι πρόσφυγες και τα αθώα παιδιά πνίγονται στα ελληνικά ή τουρκικά χωρικά ύδατα. Ήδη απ' τον περασμένο Σεπτέμβριο, εκφράζοντας την αγανάκτησή και την αγωνία μας για τους πνιγμούς, εμείς πρώτοι είχαμε ζητήσει με επιστολή μας στον Πρωθυπουργό, να ληφθούν, σε συνεννόηση με την Ε.Ε. μέτρα ασφαλούς διέλευσης και να σταματήσει επί τέλους η υποκρισία, η ανοχή και η ατιμωρησία των διακινητών επί τουρκικού εδάφους. Κρίνουμε πως κάθε άλλη πολιτική, όπως αυτές που ακούγονται τελευταία για ύψωση θαλάσσιων τειχών από το ΝΑΤΟ και για φράχτες στον βαλκανικό διάδρομο, στην στιγμή που πιέζεται η Τουρκία να ανοίξει τα σύνορά της στους Σύριους πρόσφυγες, συνθέτουν απόλυτο παραλογισμό. Μετά την εμπειρία του 2015, αισθανόμαστε πλουσιότεροι σε ανθρωπιά, διάθεση προσφοράς και μαχητικής αντιμετώπισης πολιτικών, που θα θέτουν σε αμφισβήτηση τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αυτές που προωθούν ορισμένοι ευρωπαϊκοί κύκλοι. Είμαστε έτοιμοι, ακόμη κι αν διαμορφωθούν δυσκολότερες συνθήκες να συνεχίσουμε την συμβολή μας στην υποστήριξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των προσφύγων και μεταναστών και της ομαλής κοινωνικής ζωής στο νησί.

Στρατής Πόθα,
Πρόεδρος Δ.Σ. «Συνύπαρξης» Μάρτιος 2016

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες:

- Μεταξύ Ιανουαρίου 2015 και Φεβρουαρίου 2016 έφτασαν στη Ελλάδα **924.746** άνθρωποι.
- Τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο του 2016 πέρασαν **126.166** άνθρωποι συνολικά.
- Τον Φεβρουάριο πέρασαν κατά μέσο όρο **1.930 άνθρωποι** τη μέρα, εκ των οποίων το **52%** έρχονται από την Συρία, το **25%** από το Αφγανιστάν και το **16%** απο το Ιράκ.
- Το **40%** των ανθρώπων που έφτασαν στην Ελλάδα μέσα στο **2016** είναι παιδιά, το **22%** γυναίκες και το **38%** άνδρες.
- Σύμφωνα με τη **Europol** αγνοούνται περίπου **10.000** παιδιά πρόσφυγες που πέρασαν στη Ευρώπη μέσα στο **2015**.

Μαριάννα Οικονόμου

2016
#287

πρώτο
πλάνο

Ο πιο μακρύς δρόμος

Για την ελευθερία

«Πρόσφυγες οι οποίοι διαφεύγουν από την χώρα τους για να σωθούν καταλήγουν στη φυλακή στην Ελλάδα, και χωρίς να μιλούν την Ελληνική γλώσσα, χωρίς να υπάρχουν διερμηνείς στη φυλακή και χωρίς οι περισσότεροι να έχουν δικηγόρο, βρίσκονται μπροστά σε ένα δικαστήριο που πρέπει να αποδείξουν την αθωότητά τους», εξηγεί η σκηνοθέτις μιας ταινίας για τη θυματοποίηση αθών μεταναστών από τους διακινητές, που μόνο τελευταία έχει αρχίσει να συγκεντρώνει την απαραίτητη προσοχή.

Συνέντευξη στην **Ελένη Ανδρουτσπούλου**
και στον **Βασίλη Τερζόπουλο**

Προσεγγίζετε μια πλευρά του επίκαιρου προσφυγικού ζητήματος που δεν έχει τύχει της απαραίτητης προσοχής και δημιουργεί πεδίο μεγάλης συζήτησης. Μιλήστε μας για αυτή τη διάσταση του θέματος σύμφωνα με την εμπειρία σας.

Όταν χτίστηκε το τείχος στον Έβρο και η διέλευση των παράτυπων μεταναστών από το ποτάμι έγινε πιο δύσκολη και επικίνδυνη, το φαινόμενο της εκμετάλλευσης αθών μεταναστών από τους διακινητές, πήρε μεγάλες διαστάσεις. Καθότι οι διακινητές δεν ήθελαν να ρισκάρουν οι ίδιοι (έχοντας επίγνωση και του Ελληνικού ποινικού κώδικα, βάσει του οποίου κάθε μεταφερόμενο άτομο αντιστοιχεί σε 10 χρόνια φυλάκιση) επέλεξαν κάθε φορά έναν από τους μεταφερόμενους και εκβιαστικά τον εξανάγκαζαν να οδηγήσει αυτός την βάρκα απέναντι. Σύντομα, οι φυλακές άρχισαν να γεμίζουν με ανήλικους που κατηγορούνταν για διακίνηση και απειλούνταν με ποινές που μπορούσαν να φτάσουν και τα 25 χρόνια. Οι ανήλικοι είναι συνήθως τα πιο εύκολα θύματα των διακινητών λόγω άγνοιας και φόβου. Τους απειλούν ότι θα τους σκοτώσουν, ή θα σκοτώσουν την οικογένειά τους, η θα πετάξουν κάποιο άλλο άτομο μέσα στο νερό να πνιγεί ή τους δελεάζουν ότι δεν θα χρειαστεί να πληρώσουν το κόμιστρο. Έτσι καταλήγουν να κάνουν την δουλειά των διακινητών και όταν συλλαμβάνονται από την αστυνομία, αυτομάτως κατηγορούνται για κακουργηματική πράξη, ανεξαρτήτως ηλικίας.

Ο Αλσαλέχ από τη Συρία ήταν υπόδικος στη φυλακή για 18 μήνες και ο Τζασήμ από το Ιράκ 6 μήνες. Οι γονείς τους ήταν εγκλωβισμένοι στο πόλεμο

και ανήμποροι να βοηθήσουν. Συγγενείς δεν είχαν στην Ελλάδα. Ήταν στο έλεος ενός ποινικού και δικαστικού συστήματος που δεν γνώριζαν. Η ζωή τους εξαρτάται από το πώς θα χειριστεί την περίπτωση τους το εκάστοτε δικαστήριο. Το κατά πόσο τελικά τα τείχη, το κλείσιμο των συνόρων και οι αυστηρές ποινές αποτρέπουν την δράση των διακινητών και την παράνομη μεταφορά μεταναστών παραμένει ανοιχτό.

Ποιες ήταν οι δυσκολίες που αντιμετωπίσατε για τα γυρίσματα μέσα στη φυλακή, ποια τα ζητήματα τα οποία έπρεπε πιθανώς να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής και ποιες οι ισορροπίες που έπρεπε να διατηρηθούν;

Η μεγαλύτερη δυσκολία ήταν να πάρουμε την άδεια γυρισμάτων μέσα στη φυλακή και ιδιαίτερα για πολλαπλές επισκέψεις. Το ότι τα καταφέραμε τελικά νομίζω ότι είχε να κάνει εν μέρει με την επιμονή μου και εν μέρει με τη μεγάλη τύχη να συναντήσω άτομα στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και στη φυλακή που αντιλήφθηκαν την σημασία μιας τέτοιας ταινίας και τελικά την υποστήριξαν. Αρχικά οι δεσμεύσεις για την κινηματογράφηση μέσα στη φυλακή ήταν αρκετά ασφικτικές σε σημείο που δεν ήμουν καθόλου σίγουρη ότι θα μπορούσα ή θα είχα νόημα να συνεχίσω τα γυρίσματα. Με τον καιρό, όμως, χτίστηκε μια σχέση εμπιστοσύνης με τον διευθυντή και το προσωπικό και τελικά η κίνησή μας ήταν αρκετά ελεύθερη σεβόμενοι βέβαια πάντα κάποιους κανόνες και την ταυτότητα των κρατούμενων που δεν συμμετείχαν στην ταινία. Η κοινωνική λειτουργός και ο δάσκαλος βοήθησαν ιδιαίτερα στο να δημιουργήσουμε μια σχέση με τους κρατούμενους «πρωταγωνιστές». Η σχέση αυτή χτίστηκε σιγά σιγά. Ήταν ιδιαίτερα σημαντικό που μας επέτρεψαν να καταγράψουμε τις πολύ αποκαλυπτικές για την ιστορία τηλεφωνικές συνομιλίες που είχαν με τους γονείς τους στην Συρία και το Ιράκ. Αν και έμαθα πολύ καιρό αργότερα, στο μοντάζ, τι έλεγαν μεταξύ τους, ήμουν σίγουρη κατά την διάρκεια των γυρισμάτων ότι κάτι πολύ ουσιαστικό και σημαντικό διαμεμβόταν. Γενικά θα έλεγα ότι οι επισκέψεις μας αποτελούσαν κάθε φορά ένα αξιοσημείωτο γεγονός μέσα στην ανία και απραξία της καθημερινότητας της φυλακής και οι περισσότεροι τρόφιμοι επεδίωκαν επαφή και κουβέντα μαζί μας. Η φυλακή είναι μια μικρή κοινωνία που λειτουργεί με τους δικούς της κανόνες, και είναι τρομακτικό πόσο εύκολα γίνονται και δικό σου, όταν η πόρτα κλειδώνει πίσω σου.

Όνειρο ζωής

Μορτεζά Τζαφαρί

Η ζωή στην άλλη όχθη

Το καλλιτεχνικό και ερευνητικό έργο ενός σκηνοθέτη μιας ταινίας για την προσφυγιά φωτίζεται διαφορετικά όταν μας αφηγείται την προσωπική του εμπειρία από το πέρασμα στην άλλη πλευρά.

Πρώτα απ' όλα, ας ξεκαθαρίσουμε ότι άλλο πράγμα ο πρόσφυγας και άλλο πράγμα ο μετανάστης. Ίσως το μπερδεμα να δικαιολογείται απο την απόσταση και το χάος. Όσο για την εμπειρία μου από τα γυρίσματα στους τόπους που συγκεντρώνονται οι πρόσφυγες και οι μετανάστες, έχω μία λέξη μόνο: όνειρο. Άγριο, πικρό, τυλιγμένο με πόνο και ακριβα πληρωμένο, αλλά όνειρο. Η ζωή δείχνει το σκληρό της πρόσωπο, που τόσο καλά έκρυβε σε άλλους καιρούς. Για τον μετανάστη, η αποβίβαση του σε μια ελληνική ακτή είναι ίσως η ψευαίσθηση ότι το όνειρο του πραγματοποιείται. Για τον πρόσφυγα, όμως, είναι μια δεύτερη γέννηση. Ξέφυγε από τον κίνδυνο του θανάτου, αλλά είναι ένα ανεπιθύμητο νεογέννητο στο κρεβάτι του μαιευτηρίου. Εγώ ένα τέτοιο νεογέννητο είμαι. Πέρασα κι εγώ το ποτάμι, όπως πολλοί το κάνουν και σήμερα, έχοντας κάνει ένα δύσκολο και επικίνδυνο ταξίδι, όχι για να ζήσω μια καλύτερη ζωή ή, έστω, για να επιβιώσει η οικογένειά μου, αλλά για να μη τελειώσω τη ζωή μου στην άκρη ενός σκοιού.

Πλωτό ξενοδοχείο “Ευρώπη”

1000 άνθρωποι σ' ένα σκαρί

Του Δημήτρη Κερκινού

Μικρές καμπίνες χωρίς παράθυρα, κοινόχρηστη κουζίνα, μπάνιο και πλυσταριό, ένα κατάμεστο, γεμάτο κάπνα δωμάτιο τηλεόρασης όπου οι ενήλικοι πίνουν και παρακολουθούν με τις ώρες τις ειδήσεις, προβληματική υγιεινή, το συνεχές κούνημα του πλοίου, όλα αυτά δεν πτοούν τον δωδεκάχρονο Βλαντιμίρ Τόμιτς που βρίσκει διαφυγή απ' τη μιζέρια και την αβεβαιότητα στην εξωστρέφεια και στην περιέργεια της εφηβείας, αδιαφορώντας για το τι επιφυλάσσει το μέλλον. Είκοσι χρόνια μετά, ο Τόμιτς, ως σκηνοθέτης πια, συνθέτει τις αναμνήσεις του από το Flotel Europa, το γιγάντιο πλοίο στο λιμάνι της Κοπεγχάγης που φιλοξένησε στις αρχές του '90 χίλιους πρόσφυγες από τη Βοσνία, ενόσω περίμεναν να εξεταστούν οι αιτήσεις τους για τη χορήγηση ασύλου, στο αυτοβιογραφικό ντοκιμαντέρ Πλωτό ξενοδοχείο «Ευρώπη».

Αντλώντας από τα ερασιτεχνικά VHS βίντεο-γράμματα που έστειλαν τότε στις οικογένειές τους, ο Τόμιτς θυμάται με νοσταλγία τις συνθήκες διαβίωσης και τη δύσκολη καθημερινότητά τους και προσθέτει στις εικόνες την προσωπική του αφήγηση, κάνοντας έτσι μια αποτίμηση της

εμπειρίας του και αναδεικνύοντας τις σημαντικές στιγμές της ενηλικίωσής του: τον πρώτο του έρωτα, τη Μελίσα, τους νέους του φίλους και τη συναναστροφή του με μεγαλύτερα άτομα, την ενασχόληση τους με τη ροκ μουσική, τις εξορμήσεις τους στη πόλη, τα ναρκωτικά που βρήκαν κάποιοι από αυτούς ως μοιραία διαφυγή. Οι ιστορίες αυτές έρχονται σε αντιπαράθεση με τον εκνευρισμό από την ατελείωτη αναμονή και πλήξη της καθημερινότητάς τους, τα άσχημα νέα που λάμβαναν από την πατρίδα, τον αυξανόμενο εθνικισμό και τις εντάσεις μεταξύ των εθνικών ομάδων που συμβίωναν στο πλοίο.

Στα δύο χρόνια που θα περάσει μαζί με τη μητέρα του και τον μεγάλο του αδελφό στο Flotel Europa, ο Τόμιτς όχι μόνο θα καταλάβει πως η ζωή στο πλοίο δεν ήταν όπως την είχε αρχικά φανταστεί, αλλά θα χάσει την αθωότητά του, θα ξεπεράσει τον ήρωά του, Boško Buha, τον μικρό παρτιζάνο που τον συντρόφευε στα δύσκολα και θα συνειδητοποιήσει πως η χώρα που άφησε πίσω του δεν υπάρχει πια. Η βίαιη ενηλικίωση θα τον συντροφεύει για πάντα στην προσαρμογή του στη νέα πραγματικότητα και στο ξεκίνημα της νέας του ζωής.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΕΙΔΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Το 18ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, σε συνεργασία με την ανεξάρτητη Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων Άρσις, συγκεντρώνουν είδη πρώτης ανάγκης για τους πρόσφυγες στην Ειδομένη και στα Διαβατά και προσκαλούν τον κόσμο να συνδράμει.

Η συγκέντρωση θα γίνεται από την Τετάρτη 16 έως και την Κυριακή 20 Μαρτίου 2016 στην Αποθήκη 1, Λιμάνι Θεσσαλονίκης (μεταλλική πόρτα δεξιά της κεντρικής εισόδου) από τις 11.00 έως τις 21.00.

Συγκεντρώνουμε γάλα 1ης και 2ης βρεφικής ηλικίας, βρεφικές κρέμες, παιδικές τροφές σε βαζάκια, παιδικές πάνες, μωρομάντηλα, κρέμες αλλαγής πάνας, ξηρά τροφή (μπισκότα, φρυγανιές, κριτσίνια, μπάρες δημητριακών), κονσέρβες (εκτός από χοιρινό), χυμούς και ουροσυλλέκτες.

Ακόμη και το ελάχιστο είναι πολύτιμη βοήθεια.

Γιάκομπ Μπρόσμαν

2016
#287

πρώτο
πλάνο

Η Λαμπεντούζα τον χειμώνα

Όταν η απόγνωση γίνεται ρουτίνα

Όλοι οι κάτοικοι της Γηραιάς Ηπείρου είναι εξοικειωμένοι με το όνομα του νησιού στο νότιο άκρο της Ιταλίας. Πόσοι όμως γνωρίζουν το πραγματικό τοπίο του, που σπάνια συλλαμβάνουν οι κάμερες των τηλεοπτικών συνεργείων; Τι συμβαίνει όταν το επείγον της ιστορικής συγκυρίας γίνεται κομμάτι της καθημερινής ζωής – που δεν μπορεί παρά να συνεχίζεται;

Συνέντευξη στον **Θάνο Σταυρόπουλο**

Η ταινία σας είναι σπονδυλωτή και αποδίδει ένα πολυεπίπεδο περιβάλλον. Γιατί αποφασίσατε να τη γυρίσετε και να μοντάρετε κατ' αυτόν τον τρόπο;

Θέλαμε να περιγράψουμε την καθημερινή ζωή εκεί κατά την άφιξη των μεταναστών και των προσφύγων. Νομίζω ότι αυτή η οπτική έλειπε από τις μονότονες και επαναλαμβανόμενες εικόνες από το νησί που μετέδιδαν τα ΜΜΕ. Θεωρήσαμε λοιπόν ότι δεν υπήρχε άλλος τρόπος παρά να δημιουργήσουμε εμείς αυτό το πλαίσιο της πολυπρισματικής πραγματικότητας. Η ταινία δείχνει μ' έναν τρόπο ότι η ζωή συνεχίζεται και μετά την άφιξη

των προσφύγων – όπως επίσης δείχνει ότι εμείς αποφασίζουμε το πώς θα συνεχιστεί...

Αφού ολοκληρώσατε την παραγωγή στη Λαμπεντούζα, ποιές ήταν οι σκέψεις σας πάνω στα θέματα που παρέμειναν άλυτα; Για να το θέσω πιο απλά, πώς νιώθατε όταν αφήσατε πίσω σας το νησί;

Ήμουν τρομοκρατημένος καθ' όλη τη διάρκεια της παραγωγής. Είχα συγκεντρώσει ένα μεγάλο κεφάλαιο γνώσης και ένιωθα ότι είχα τεράστια ευθύνη ν' απεικονίσω την κατάσταση μ' έναν τρόπο που θα συνεισέφερε, καλώς εχόντων των πραγμάτων, σε μια πιο ισορροπημένη και ανθρώπινη προσέγγιση σε αυτά τα θέματα.

Ποια είναι η συνολική σας εντύπωση από τους ντόπιους του νησιού;

Οι κάτοικοι της Λαμπεντούσα βρίσκονται απέναντι σε ένα μέτωπο το οποίο δεν θα έπρεπε να υπάρχει. Γίνονται μάρτυρες των δεινών που δημιουργούνται από την ύπαρξή του και αυτό που θέλουν και οι ίδιοι είναι οι μετανάστες να έχουν ασφαλή διέλευση. Ελπίζουν δε να έχουν όλοι τις ίδια πρόσβαση στην οικονομία και

στον πολιτισμό. Οι πιο πολλοί έχουν φτάσει στο συμπέρασμα ότι ο κίνδυνος δεν προκύπτει από εξωτερικούς παράγοντες, αλλά εκ των έσω. Το πώς φερόμαστε στους πρόσφυγες και ο ένας στον άλλο είναι η πραγματική απειλή.

Ποια είναι η γνώμη σας για τις πρόσφατες εξελίξεις στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη της απέναντι στους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο – που εξαναγκάζονται να αφήσουν τις πατρίδες τους και προσπαθούν να μπουκώσουν στην Ευρώπη;

Η Ευρώπη ως σύνολο έχει τη δυνατότητα να σώσει εκατοντάδες χιλιάδες ζωές. Το ότι δεν το κάνει θέτει σε κίνδυνο όχι μόνον τις ζωές των ανθρώπων αυτών, αλλά και την ίδια της την ύπαρξη. Εμείς έχουμε τη δύναμη να αποφασίσουμε πώς θα διαχειριστούμε τους πρόσφυγες αλλά και πώς θα φερόμαστε ο ένας στον άλλο! Μετά την επιβολή των μέτρων λόγω της οικονομικής κρίσης, δεν απορώ για την έλλειψη αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών. Αλλά η λύση και για τις δύο περιπτώσεις είναι ξεκάθαρη: περισσότερη Ευρώπη!

Είμαι το Δουβλίνο

Μόνιμα απάτριδες

Ένα ντοκιμαντέρ που ξεκίνησε από μια ταινία μυθοπλασίας, φτιαγμένο συλλογικά από μια ομάδα σκηνοθετών που ζουν στη Δανία, για την ασύλληπτη πραγματικότητα των προσφύγων που περνούν από το ένα κέντρο κράτησης στο άλλο.

Συνέντευξη στην **Αλεξάνδρα Κόλια**

Το ντοκιμαντέρ σας επικρίνει τις συνέπειες του Κανονισμού του Δουβλίνου. Θα θέλατε να μας πείτε κάτι γι' αυτό;

Έχω δει τις καταστροφικές συνέπειες που έχει για τον κόσμο ο Κανονισμός του Δουβλίνου. Πολλοί νέοι βλέπουν τη ζωή τους να καταστρέφεται από χρόνια αναμονής, αποδράσεων, παραμονής σε κέντρα κράτησης σε όλη την Ευρώπη, από χρόνια ζωής στους δρόμους, προσπαθώντας να κρυφτούν κ.λπ. Τα χρόνια αυτά είναι σίγουρο ότι θα επηρεάσουν ολόκληρη τη ζωή τους. Χάνουν τα χρόνια εκείνα που θα έπρεπε να σπουδάζουν ή να μα-

θαίνουν ένα επάγγελμα. Πολλοί δεν θα έχουν πιθανότατα ποτέ άλλη ευκαιρία να το κάνουν. Είτε θα γίνουν μόνιμα απάτριδες είτε θα ζήσουν μια υποβαθμισμένη ζωή στην Ευρώπη, το Ιράν ή κάπου αλλού. Ακόμη κι αν κάποιος καταφέρουν τελικά να πάρουν άδεια να μείνουν κάπου, τα χρόνια που έχουν χάσει είναι πολλά. Όπως ο Αχμέτ στην ταινία μας, που έχασε έξι χρόνια λόγω του Κανονισμού του Δουβλίνου. Έχω γνωρίσει πολλούς που βρίσκονται σε αντίστοιχη ή χειρότερη κατάσταση τόσο στη Σουηδία όσο και στην Ιταλία, τη Μάλτα κ.λπ.

Το θέμα των προσφύγων είναι επιτακτικότερο από ποτέ, ιδίως σε χώρες όπως η Ελλάδα. Ποια είναι η άποψή σας για τις αντικρουόμενες πολιτικές που ακολουθούν πολλές ευρωπαϊκές χώρες στο συγκεκριμένο θέμα και τι θα έπρεπε να γίνει για να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η τεράστια αυτή κρίση;
Θεωρώ ότι τα σύνορα θα έπρεπε να είναι ανοιχτά και ότι θα έπρεπε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

να δεχθούν πρόσφυγες και μετανάστες. Βασική αρχή θα έπρεπε να είναι η αναγνώριση των ανθρώπινων δικαιωμάτων όλων. Πιστεύω επίσης ότι θα πρέπει να αρχίσουμε να μιλάμε περισσότερο για την αποικιοκρατική και γενοκτονική ιστορία της Ευρώπης. Επειδή λόγω της ιστορίας της Ευρώπης, οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν μεγαλύτερη ανθρωπιστική ευθύνη από πολλές άλλες χώρες. Και θα πρέπει επίσης να μιλήσουμε περισσότερο και για τη μη εδαφική αποικιοκρατία του σήμερα.

Πιστεύετε ότι η ιστορία του Αχμέτ είναι αντιπροσωπευτική της οδύσσειας που περνούν όλοι οι πρόσφυγες ή μήπως άλλες παρόμοιες περιπτώσεις έχουν καλύτερο τέλος;

Το ερώτημα που θα έπρεπε να θέσετε θα έπρεπε να είναι μάλλον πόσες περιπτώσεις έχουν χειρότερο τέλος από εκείνο του Αχμέτ. Νομίζω πάρα πολλές. Μιλάμε για εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους. Και πιστεύω ότι οι περισσότεροι είναι πιθανότατα νέοι άνθρωποι.

Μίκαιελ Γκράβερσεν

2016
#287

πρώτο
πλάνο

Ονειρεύομαι τη Δανία

Μηχανή ενσυναίσθησης

Στη Δανία οι νεαροί πρόσφυγες αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τη χώρα μόλις ενηλικιωθούν, ακόμα κι αν ζουν στη χώρα από τα πρώτα τους παιδικά χρόνια. Οι άδειες παραμονής δίνονται με το σταγονόμετρο. Ένας Δανός σκηνοθέτης, γνωστός στο κοινό του Φεστιβάλ από την προηγούμενη του επίσκεψη πριν από δύο χρόνια, ακολουθεί στενά έναν πρόσφυγα στην προσπάθειά του να στεριώσει.

Συνέντευξη στην **Γκέλυ Μαδεμλή**

Πριν από δύο χρόνια, είχαμε την ευκαιρία να δούμε στη Θεσσαλονίκη το μικρού μήκους ντοκιμαντέρ σας *Νεκρή Ζώνη/No Man's Land*: πώς συνδέεται αυτή η ταινία με το *Ονειρεύομαι τη Δανία*;

Το ντοκιμαντέρ *Νεκρή Ζώνη* ήταν η αφετηρία για τη νέα ταινία μου. Ήταν ένα πορτρέτο ενός κέντρου υποδοχής για ασυνόδευτους ανήλικους. Εκεί γνώρισα τον Ουασιούλαχ, τον βασικό πρωταγωνιστή της ταινίας. Στο κέντρο υποδοχής έμεινα σχεδόν έναν χρόνο και περίπου δυο μήνες αφότου είχε ολοκληρωθεί η *Νεκρή Ζώνη*, μου τηλεφώνησε ο Ουασιούλαχ και μου είπε ότι θα έφευγε από το κέντρο και ότι θα ζούσε στην παρανομία επειδή επρόκειτο να απελαθεί για να επιστρέψει στο Αφγανιστάν. Ήξερα ότι έπρεπε να κάνω μια ταινία σχετικά και να δω τι θα του συνέβαινε.

Ποιες ήταν οι σημαντικότερες προκλήσεις, δυσκολίες ή και τα ηθικά διλήμματα που αντιμετωπίσατε κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων;

Η δημιουργία αυτής της ταινίας ήταν εξαιρετικά δύσκολη. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι –ιδίως από το Αφγανιστάν– δεν εμπιστεύονται εύκολα κανέναν. Έρχονται από μέρη όπου δεν μπορείς να έχεις εμπιστοσύνη στις Αρχές, δεν έχουν οικογένεια και βρίσκονται διαρκώς σε επιφυλακή. Το ίδιο έκανε και ο Ουασιούλαχ. Επιπλέον, είχε τραύματα και επιθετική συμπεριφορά. Θα διέκοπτε τα γυρίσματα και μετά θα τα ξανάρχιζε. Πέρασα πολύ χρόνο μαζί του χωρίς την κάμερα. Όσο χειρότερη η κατάσταση του, τα γυρίσματα γίνονταν δυσκολότερα. Είχα επενδύσει πολλά χρήματα και πολύ χρόνο στο έργο και υπήρξαν πολλές φορές που φοβήθηκα ότι η ταινία αυτή

δεν θα ολοκληρωνόταν ποτέ. Προσπάθησα να βοηθήσω τον Ουασί όσο πιο πολύ μπορούσα, αγοράζοντάς του τρόφιμα, ρούχα και δίνοντάς του πληροφορίες, αλλά δεν μπορούσα να του δώσω εκείνο που επιθυμούσε περισσότερο: μία άδεια παραμονής. Θεωρώ ότι δεν μπορείς να κρυφτείς ως σκηνοθέτης, είσαι αναγκασμένος να δράσεις και να προσπαθήσεις να βοηθήσεις αν μπορείς. Λυπάμαι που δεν έκανα και δεν μπορούσα να κάνω περισσότερα για να του βρω ένα μέρος να μείνει όταν ζούσε στον δρόμο. Κάποια στιγμή, ο Ουασί κλονίστηκε σοβαρά. Χάνουμε κάθε επαφή, και τον βρίσκω. Πρέπει να ξεκινήσουμε ξανά από την αρχή. Να ξαναγνωριστούμε. Κατάλαβα ότι ήταν σημαντικό να μην τον πιέσω, αλλά να του δώσω χώρο. Νομίζω ότι αυτό είναι σημαντικό, όχι μόνο στη σχέση μου με τον Ουασί, αλλά και στο πώς εμείς στην Ευρώπη προσεγγίζουμε τους πρόσφυγες. Να μην τους πιέζουμε ή να μην απαιτούμε υπερβολικά πράγματα, αλλά να τους δίνουμε χώρο και να ακούμε. Ένοιωσα καλά που ήμουν εκεί γι' αυτόν σε εκείνη τη φάση. Όμως, τώρα είναι πάλι σε κακή κατάσταση. Αντιμετωπίζει και ο ίδιος, όπως και άλλοι ασυνόδευτοι ανήλικοι, ένα αβέβαιο μέλλον.

Ποιος είναι ο πρωταρχικός στόχος ενός σκηνοθέτη ντοκιμαντέρ στην παρούσα ιστορική συγκυρία; Η Δανία είναι μια χώρα με μεγάλη παράδοση στα ντοκιμαντέρ: Πιστεύετε πως η ενσυναίσθηση του κόσμου έχει αλλάξει στη χώρα σας τους τελευταίους μήνες, τώρα που το προσφυγικό έχει μπει σε νέα φάση;

Νομίζω ότι σήμερα η Δανία είναι πιο διχασμένη από ποτέ. Το κλίμα αντιπαράθεσης και η ρητορική οξύνονται όλο και περισσότερο. Από τη μία πλευρά, η ακροδεξιά έχει ενισχυθεί και, από την άλλη, η κοινωνία των πολιτών έχει ενεργοποιηθεί. Η ομάδα Venligboerne (Φιλικό Γείτονας) έχει μεγάλη απήχηση σε όλη τη Δανία και όταν εμφανίστηκαν πρόσφυγες στους δρόμους της Δανίας, απλός κόσμος έσπευσε να τους βοηθήσει να περάσουν στη Σουηδία και πλέον κατηγορούνται για διακίνηση μεταναστών. Πιστεύω ότι ο ρόλος του ντοκιμαντέρ είναι να προσπαθήσει να δώσει την ανθρώπινη διάσταση στο θέμα των προσφύγων. Να δείξει το ανθρώπινο πρόσωπο πίσω από τις στατιστικές και τη δαιμονοποίηση. Όπως λέει ο Μαρκ Κάζινς: «ο κινηματογράφος είναι μια μηχανή ενσυναίσθησης». Αυτή η μηχανή είναι σημαντική. Για να πάρεις τις σωστές αποφάσεις, πρέπει να θυμάσαι ότι έχεις να κάνεις με ανθρώπους.

Μια οικογενειακή υπόθεση

Mater Familias

Η αποφοίτηση του Ολλανδού σκηνοθέτη από την Ακαδημία Κινηματογράφου συνέπεσε με μία πρόσκληση που δεν μπορούσε να αρνηθεί: μια 95χρονη γυναίκα που στα νιάτα της υπήρξε φωτομοντέλο, ηθοποιός, φαν φατάλ με πλούσια οικογενειακή μυθολογία, τον καλούσε στη Νότια Αφρική για να τη βοηθήσει με τη διαθήκη της. Άλλωστε, αυτή η γυναίκα ήταν η ίδια η γιαγιά του... Μια ταινία για την πολυπλοκότητα των σχέσεων –και δη των οικογενειακών– που αποδεικνύει, με τα λόγια του δημιουργού της, πως «το να μιλάς για την οικογένεια και να είσαι κοντά στην οικογένεια είναι δύο πολύ διαφορετικά πράγματα».

Συνέντευξη στη **Δήμητρα Νικολοπούλου**

Η πρωταγωνίστριά σας, η γιαγιά σας, διατάζει να εκφράσει τα συναισθήματά της στην κάμερα και αρνείται αρχικά να εκμυστηρευτεί πράγματα που θα μπορούσαν ενδεχομένως να επηρεάσουν την οικογένειά της. Πόσο δύσκολο ήταν για εσάς να την πείσετε να ανοιχτεί;

Ήταν πολύ δύσκολο στην αρχή να κάνω τη γιαγιά μου να ανοιχτεί, καθώς είτε υπήρχε κάμερα είτε όχι, επέλεγε πάντα να μη μιλάει για τα προβλήματα της οικογένειας ή για το παρελθόν. Αυτός είναι πιθανότατα και ο λόγος που πολλά πράγματα από το παρελθόν εξακολουθούσαν να επηρεάζουν τόσο πολύ το παρόν. Κανείς, και πολύ περισσότερο η γιαγιά μου, δεν είχε το θάρρος να αρχίσει να μιλάει γι' αυτά, οπότε έμεναν ανεπίλυτα. Πιστεύω ότι συναισθανόταν πως διακυβευόνταν πάρα πολλά. Ο βασικός λόγος που ζούσε τόσο μακριά από την οικογένεια ήταν για να μην έρχεται πάρα πολύ αντιμέτωπη με την πραγματικότητα. Εγώ, ως σκηνοθέτης και εγγονός που έψαχνε αυτά τα πράγματα, δεν είχα καμία σχέση με το πώς φανταζόταν η γιαγιά μου τον χρόνο που θα περνούσαμε μαζί (όπως βλέπετε στην ταινία). Όμως, καθώς ήμουν ο μόνος στην οικογένεια με τον οποίο εξακολουθούσε να έχει οποιαδήποτε επαφή, θεωρούσε τη σχέση μας ως κάτι πραγματικά σημαντικό και προσπάθησε να καταλάβει γιατί έπρεπε να το κάνω. Της εξήγησα ότι δεν ήθελα ένα εξιδανικευμένο πορτρέτο επιτυχίας, αλλά να αντιμετωπίσω τα πράγματα που είχαν μείνει κρυμμένα τόσο καιρό κάτω από το χαλάκι. Αυτό που με ενδιέφερε περισσότερο ήταν οι σχέσεις και σε μικρότερο βαθμό οι τραγωδίες αυτές καθ' αυτές που συνέβησαν στο παρελθόν. Συμφώνησε με αυτούς τους όρους, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι ανοίχτηκε αμέσως. Χρειάστηκαν πολλά χρόνια και πολλή υπομονή και επιμονή για να παραισφρήσω κάτω από το προσωπείο της. Άρχισα πραγματικά να διαισθάνομαι ότι χρησιμοποιούσε το προσωπείο της ομορφιάς και της επιτυχίας της για να προστατεύει τον εαυτό της από τον πόνο, αλλά το τι ακριβώς κρυβόταν πίσω από αυτό μπορούσα μόνο να το μαντέψω. Όμως, έπρεπε να το βγάλω, αλλιώς η ταινία μου θα ήταν επιφανειακή και ρηχή. Αυτό ήταν που με έκανε να την τραβάω με την κάμερα ξανά και ξανά, ρωτώντας, φέρνοντάς την αντιμέτωπη με αυτά τα οδυνηρά γεγονότα. Όχι για να την κρίνω, αλλά σε μια προσπάθεια να την καταλάβω πραγματικά. Γιατί έγινε αυτό που είναι.

Όταν ξεκινήσατε την ταινία, ήσασταν έτοιμος για ένα τόσο περίπλοκο ταξίδι;

Όχι! Αν ήξερα σε τι έμπλεκα, πιθανότατα να μην το είχα κάνει ποτέ. Ξεκίνησα με αυτήν την αφελή ιδέα να κάνω μια ταινία για αυτήν τη «mater familias» στην οικογένειά μου, χωρίς να εμπλακώ υπερβολικά εγώ ο ίδιος. Πιστεύω πραγματικά ότι θα μπορούσα να το κάνω από κάποια απόσταση. Καθώς θεωρούσα

ότι το πρόβλημα ήταν κυρίως ανάμεσα στον πατέρα μου και τη γιαγιά μου και επειδή αυτή ήταν και η σχέση στην οποία εστίαζα, πίστευα ότι μπορούσα να διηγηθώ την ιστορία από αυτήν την οπτική γωνία. Φυσικά, σύντομα όλα άλλαξαν. Η γιαγιά μου με έβαλε μέσα στο πρόβλημα που είχε με τον πατέρα μου, ομολόγησε ότι με ερωτεύτηκε και σύντομα επικέντρωσε όλη της την προσοχή σε εμένα. Με ανάγκασε κυριολεκτικά να μπω μέσα στην ταινία και με έφερε αντιμέτωπο με τον εαυτό μου, που κρυβόταν πίσω από την κάμερα. Μου είπε δικαίως ότι πρέπει να δείξω και εμένα, να γίνω πιο άξιος σεβασμού. Ήμουν κι εγώ τόσο μέρος της ταινίας, της ιστορίας, όσο και εκείνη ή ο μπαμπάς μου. Αυτό περιέπλεξε υπερβολικά την ταινία, αφού έπρεπε να συμμετέχω σε αυτήν και, ταυτόχρονα, να κρατάω κάποια απόσταση ως επαγγελματίας και να σκηνοθετώ. Η προσπάθεια αυτή με σημάδεψε καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, τόσο στα γυρίσματα όσο και στην επεξεργασία. Σε κάθε ντοκιμαντέρ, έχεις διλήμματα ως σκηνοθέτης, υπάρχουν φορές που νιώθεις ότι εκμεταλλεύεσαι τον πρωταγωνιστή σου για χάρη της ταινίας, ακροβατείς πάνω στα όρια της σχέσης που εμπιστεύεσαι. Αλλά σε αυτήν την ταινία, όλα έμοιαζαν ακόμη πιο δύσκολα, καθώς ήμουν και εγώ μέλος της οικογένειας και όχι μόνο συμμετείχα στην ταινία, αλλά ήμουν επίσης ένας σύνδεσμος ανάμεσα σε αυτές τις δύο πλευρές, ανάμεσα στον πατέρα μου, με τον οποίο αισθάνομαι πολύ κοντά, και στη γιαγιά μου η οποία τώρα ανοίγεται πολύ περισσότερο απ' ό,τι περίμενα. Προέκυπτε ένα θέμα αφοσίωσης. Παρότι η δική μου επιδίωξη ήταν πάντα να καταλάβω και όχι να κρίνω, αισθανόμουν ότι τόσο ο πατέρας μου όσο και η γιαγιά μου με τραβούσαν ο καθένας προς το μέρος του. Δείχνουν να με εμπιστεύονται απόλυτα, με όλη τη θλίψη που κουβαλούν, και ανοίγονται τελείως, κάτι που είναι υπέροχο για την ταινία, αλλά το οποίο ένιωθα επίσης ως τεράστια ευθύνη και προσδοκία.

Η ηρωίδα σας είναι μία πολύ δυνατή γυναίκα. Αισθανθήκατε όταν κάνατε την ταινία ότι κατέυθυνη την ιστορία έτσι όπως ήθελε εκείνη;

Κατά κάποιον τρόπο, η γιαγιά μου είχε πάντα τον έλεγχο, όλη της τη ζωή. Εκείνη ήταν που κρατούσε πάντα τα ηνία, με τους (πέντε!) συζύγους της, την καριέρα της ως μοντέλο, την επιχείρηση μόδας που είχε, στις σχέσεις με τους φίλους και την οικογένειά της. Όταν ένιωθε ότι είχε τον έλεγχο, όλα ήταν καλά, θα ήταν χαρούμενη, αστεία, ακόμη και στοργική. Νομίζω ότι η μάσκα της, το προσωπείο της, η ομορφιά της ήταν μέρος αυτού. Αυτή η μάσκα ήταν κάτι στο οποίο μπορούσε να βασίζεται, κάτι που είχε αποδειχθεί ότι ήταν επιτυχημένο, στις σχέσεις της με τους άνδρες, στην καριέρα της, στα πάντα σχεδόν. Όχι όμως και στην οικογένειά της. Γι' αυτό και δεν αισθανόταν άνετα όταν βρισκόταν κοντά στην οικογένειά της. Σε σχέση με εμένα, ήθελε και πάλι να έχει τον έλεγχο, όχι μόνο σε αυτά που ήθελε να μου πει, αλλά σε ό,τι είχε να κάνει με τη σχέση μας. Ήθελε να έχει λόγο ακόμη και στο πώς ντυνόμουν ή στο πώς ήταν τα μαλλιά μου. Νομίζω όμως ότι ένιωθε πως δεν μπορούσε να ελέγξει πλήρως την ταινία μου. Ήξερε ότι κινηματογραφούσα και την οικογένεια στην Ολλανδία και αυτό την έκανε να νιώθει λίγο άγχος, υποθέτω, παρ' όλο που της εξήγησα γιατί έπρεπε να τους συμπεριλάβω στην ταινία, ότι δεν ήθελα να βγάλω εύκολα συμπεράσματα. Νομίζω ότι γνώριζε και επομένως φοβόταν τη δραματική άλλη πραγματικότητα της ζωής της που θα εκπροσωπούσε η οικογένεια στην ταινία. Οι συνεντεύξεις ήταν μια διαρκής μάχη μεταξύ αυτού που εκείνη ήθελε να είναι στην ιστορία και εκείνου που εγώ ήθελα να αντιμετωπίσω. Όταν ξεκίνησα να κάνω την ταινία, δεν είχα ακόμη το θάρρος να αντιμετωπίσω τα πάντα...

Κόρτινι Μαρς

stories to tell

2016
#287

πρώτο
πλάνο

Ο Τσάου, πέρα από τις γραμμές

Ξεπερνώντας το ανέφικτο

Το καλύτερο ζήνημα από τον εφιάλτη ενός χημικού πολέμου (όπως αυτού που εκδηλώθηκε στο Βιετνάμ, αλλά σχεδόν αποσιωπήθηκε από την «επίσημη» ιστορία) είναι το όνειρο ενός εφήβου που γεννήθηκε με αναπηρίες σ' ένα τοξικό περιβάλλον να γίνει καλλιτέχνης.

Συνέντευξη στην Αγγελική Πέτρου

Όσο βρισκόσασταν στο ίδρυμα, ήρθατε σε επαφή με πολλά παιδιά, με τις ιστορίες και τα όνειρά τους; Γιατί επικεντρωθήκατε στον Τσάου;

Επέλεξα να εσιτάσω στον Τσάου επειδή είχε την πιο δυναμική προσωπικότητα και έναν πολύ συγκεκριμένο στόχο. Τα περισσότερα παιδιά δεν ξέρουν τι θέλουν να κάνουν στην ηλικία των 15 ετών και, παρότι παρακολούθησα πολλά παιδιά στο ίδρυμα, σκοπεύοντας αρχικά να κάνω μια κανονική ταινία, κανένα από τα παιδιά δεν είχε την εσωτερική δύναμη του Τσάου. Τον παρακολουθούσα να ζωγραφίζει καθημερινά και έβλεπα το ενδιαφέρον μου να μετατοπίζεται φυσικά προς εκείνον. Ίσως να ένιωσα ότι μπορούσα να ταυτιστώ με την επιθυμία του να γίνει καλλιτέχνης. Αυτό το ντοκιμαντέρ ήταν εξάλλου η πρώτη μου προσπάθεια να κάνω μια ταινία. Ίσως ήταν ότι μπορούσα να ταυτιστώ με τον φόβο που είχε να μην αποτύχει, όταν οι γύρω του έλεγαν ότι το όνειρό του ήταν ουτοπικό και παράλογο. Ξέρω ότι οι κόσμοι μας απείχαν –και εξακολουθούν να απέχουν– πολύ, αλλά βρίσκεις μικρές συνδέσεις πέρα από τη γλώσσα και οι συνδέσεις αυτές τείνουν να είναι το δυνατότερο νήμα.

Κάνατε μια ταινία για ένα πολύ ευαίσθητο θέμα. Αντιμετώπισατε ηθικά διλήμματα κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων στο ίδρυμα;

Νομίζω ότι αυτό που με προβλημάτισε περισσότερο ηθικά ήταν

μήπως εκμεταλλεύομαι τα παιδιά. Ήξερα ότι μέσω του ντοκιμαντέρ θα τα εξέθετα σε θεατές διαφόρων ειδών και, παρότι προσπαθούσα να τα δείξω ως παιδιά, και όχι ως θύματα, γνώριζα ότι μπορεί να είναι δύσκολο να πείσεις έναν κόσμο που έχει προκαθορισμένο τρόπο σκέψης και προκαταλήψεις. Ως ντοκιμαντερίστρια ήθελα να δείξω την αλήθεια και δεν ήθελα συνδεθώ υπερβολικά συναισθηματικά με τους ανθρώπους που κινηματογραφούσα, αλλά αυτό ήταν σχεδόν αδύνατο. Μία από τις δυσκολότερες αποφάσεις που έπρεπε να πάρω, από ηθική άποψη, ήταν το κατά πόσο θα επέτρεπα στον εαυτό μου να επηρεάσει τη ζωή του Τσάου. Κάποια στιγμή, μου τέθηκε το θέμα να τον βοηθήσω οικονομικά, κάτι που ως φίλη του ήθελα να κάνω, αλλά ως σκηνοθέτρια γνώριζα ότι δεν έπρεπε να το κάνω – και αυτόν τον δρόμο αποφάσισα τελικά να πάρω. Βρίσκεσαι αντιμέτωπος με ηθικά διλήμματα όλη την ώρα, αλλά πρέπει να μείνεις στην ιστορία που ξεκίνησες να πλάθεις και να ακολουθείς τη διαίσθησή σου για το τι είναι σωστό και τι λάθος.

Τέσσερις δεκαετίες αφότου οι ΗΠΑ ψέκασαν με χημικά τη ζούγκλα του Βιετνάμ, εξακολουθούν να γεννιούνται παιδιά με σοβαρά προβλήματα υγείας που συνδέονται με τον «Πορτοκαλή Παράγοντα». Πιστεύετε ότι η συγκεκριμένη περιοχή θα μπορέσει ποτέ να ξεπεράσει τη μόλυνση και, αν ναι, τι πρέπει να γίνει για να βελτιωθούν οι συνθήκες στην περιοχή; Από το 2007, βρίσκεται σε εξέλιξη μια διαδικασία καθαρισμού των περιοχών που επλήγησαν από τον «Πορτοκαλή Παράγοντα» στο Βιετνάμ. Κάθε χρόνο, καταρτίζεται ένας προϋπολογισμός και συγκεντρώνονται τα απαραίτητα κεφάλαια για αυτόν τον σκοπό. Προσφάτως ψηφίστηκε και ο νόμος «2016 Appropriations Act» (νομοθετική πράξη κατανομής δημόσιων πιστώσεων), ο οποίος εξασφαλίζει ότι θα διατεθεί ένα συγκεκριμένο χρηματικό ποσό για τον καθαρισμό των μολυσμένων με διοξίνες περιοχών του Βι-

ετνάμ, καθώς και πιστώσεις για τα άτομα που πάσχουν από σοβαρά προβλήματα υγείας λόγω των χημικών. Στις μολυσμένες περιοχές διατέθηκαν 30 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ και 7 εκατομμύρια σε άτομα με αναπηρίες. Ενώ στη στρατιωτική βάση του Ντανάγκ οι διαδικασίες καθαρισμού έχουν ήδη ξεκινήσει, έχουμε άλλη μία περιοχή να καθαρίσουμε: την Μπιέν Χόα, στο νότιο Βιετνάμ. Αυτό θα γίνει την επόμενη δεκαετία, αλλά πρέπει να ενθαρρύνουμε το αμερικανικό Κογκρέσο να συνεχίσει να εγκρίνει πιστώσεις για τον σκοπό αυτό. Το βασικό είναι επίσης να εξασφαλιστούν χρήματα για να βοηθηθούν τα άτομα που ζουν με αναπηρίες λόγω των διοξινών στο Βιετνάμ. Υπάρχουν πολλές οικογένειες που προσπαθούν να μεγαλώσουν ανάπηρα παιδιά χωρίς να έχουν σε κοντινή απόσταση πόσιμο νερό και φαγητό.

Η υποψηφιότητα της ταινίας για Όσκαρ άλλαξε καθόλου τα επαγγελματικά σας σχέδια για το μέλλον; Δουλεύετε σήμερα πάνω σε κάποιο καινούργιο έργο;

Ναι, η υποψηφιότητα επηρέασε πολύ θετικά την καριέρα μου. Αυτή τη στιγμή δεν σχεδιάζω να κάνω κάποιο άλλο ντοκιμαντέρ, αλλά το επόμενο βήμα μου θα είναι να επιχειρήσω να κάνω μια ταινία βασισμένη σε συγκεκριμένο σενάριο. Ωστόσο, ο «Παράγοντας» εξακολουθεί να είναι παρών στο Βιετνάμ και θέλω να εξασφαλίσω ότι θα υπάρχει μέριμνα για το έδαφος, αλλά και για τους ανθρώπους, της περιοχής. Είμαι –και θα συνεχίσω να είμαι– αφοσιωμένος σε αυτόν τον σκοπό. Αυτή η ταινία και η υποψηφιότητα άνοιξαν μια τεράστια πόρτα προς ένα καλύτερο μέλλον και άλλαξαν επίσης άπιστευτα τη ζωή του Τσάου, ξεπερνώντας και τις πιο τρελές ελπίδες μου.

Για την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία στο Βιετνάμ, επισκεφτείτε τη σελίδα <https://actionnetwork.org> και συμπληρώστε την ψηφιακή αίτηση.

Για την Κιμπέρα!

Φοβού τους Δαναούς

Συνέντευξη στην **Αγγελική Πέτρου**

Ο Μπόι Ντάλας, δημοσιογράφος του ραδιοφώνου από τις παραγκουπόλεις του Ναϊρόμπι και αφηγητής της ταινίας, συνοψίζει σε μια του φράση όλα τα αδιέξοδα των πόλεων που η Δύση βαφτίζει Τρίτο Κόσμο: «Ερχονται τόσα χρήματα στην Κιμπέρα από διεθνείς δωρεές, αλλά η ζωή μας δεν αλλάζει».

Πώς μάθατε για τον Μπόι Ντάλας και αποφασίσατε να κάνετε ταινία μαζί του;

Ήθελα αρκετό καιρό να κάνω μια ταινία στην Κιμπέρα για το συγκεκριμένο θέμα. Είχα ξαναβρεθεί στο Ναϊρόμπι και στην Κιμπέρα και ο σκεπτικισμός με τον οποίο αντιμετώπιζαν οι κάτοικοι της Κιμπέρα τα πολλά έργα στήριξης που γίνονταν στη γειτονιά τους μού είχε τραβήξει το ενδιαφέρον. Χρειαζόμουν, όμως, μια ισχυρή προσωπικότητα από την περιοχή, μέσα από τα μάτια της οποίας θα εξετάζαμε το ζήτημα και την Κιμπέρα. Τον Ντάλας δεν τον γνώριζα. Αποφάσισα να κάνω μια οντισιόν με τη βοήθεια μιας ντόπιας παραγωγού. Της ζήτησα να δώσει μικρές βιντεοκάμερες σε κατοίκους της Κιμπέρα που ήταν γνωστοί για τη δραστηριότητα και τη μαχητικότητα τους. Μετά είδα το υλικό τους και συζήτησα μαζί τους στο Skype. Καταλήξαμε από πολύ νωρίς πως ψάχναμε για κάποιον σαν τον Μπόι Ντάλας. Είχε τον τρόπο σκέψης ενός δημοσιογράφου και ένα φυσικό χάρισμα μπροστά στην κάμερα. Στην πραγματικότητα, είχε ασχοληθεί και στο παρελθόν με την κινηματογράφηση, αλλά η παλιά του κάμερα είχε σπάσει. Έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον και διάθεση να συνεργαστεί περαιτέρω μαζί μας. Συζητήσαμε πιθανά θέματα που θα μπορούσε να βιντεοσκοπήσει, προσπάθησε να τραβήξει ό,τι είχαμε συζητήσει και μου έστειλε το υλικό. Του έδωσα οδηγίες και συνέχισε να βιντεοσκοπεί για λίγο. Δουλέψαμε μήνες ολόκληρους με αυτήν τη διαδικασία πριν κάνουμε το πρώτο ταξίδι για τα γυρίσματά μας στο Ναϊρόμπι, οπότε ήταν εύκολο να συνεχίσουμε επιτόπου.

Ποια είναι η λύση γι' αυτό; Γιατί χάνονται χρήματα κάπου μεταξύ των ΜΚΟ, του ΟΗΕ και των τοπικών Αρχών;

Αυτό είναι ένα τεράστιο και δύσκολο ερώτημα που δεν αφορά μόνο την Κιμπέρα. Είναι ένα ερώτημα που απασχολεί πολύ τις οργανώσεις και τους οργανισμούς στήριξης, έχουν γραφτεί πολλά βιβλία γι' αυτό, και οι ειδικοί σε θέματα ανθρωπιστικής βοήθειας δεν συμφωνούν μεταξύ τους. Στην περίπτωση της Κιμπέρα, ένας από τους προφανείς λόγους είναι η διαφθορά και η κακοδιαχείριση, φαινόμενα με ανεξέλεγκτες διαστάσεις στην Κένυα. Αν και είναι γεγονός ότι πολλές οργανώσεις κάνουν καλή δουλειά στην Κιμπέρα, οι προσπάθειές τους δεν καταφέρνουν να αλλάξουν το πώς αισθάνονται οι κάτοικοι της

περιοχής για τη ζωή τους. Ακόμη κι αν λειτουργεί στη γειτονιά σου κλινική των Γιατρών Χωρίς Σύνορα, δεν είσαι ικανοποιημένος από τη ζωή σου αν δεν έχεις κανονικό σπίτι, εγκαταστάσεις υγιεινής ή καθαρό νερό, πολύ περισσότερο δε μια δουλειά που θα μπορούσε να σου δώσει τη δυνατότητα να φύγεις από την παραγκούπολη. Ο Ρόμπερτ Γκούντγουιν από το πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για τους ανθρώπινους οικισμούς (UN-Habitat) λέει στην ταινία ότι ένας από τους λόγους που δεν αναπτύσσεται η Κιμπέρα, παρά τη βοήθεια που παίρνει, είναι η έλλειψη συντονισμού μεταξύ δωρητών, υπηρεσιών και ΜΚΟ, δηλαδή η έλλειψη σχεδίου. Όλοι εφαρμόζουν τα μικρά τους προγράμματα, αλλά κανείς δεν νοιάζεται για τη μεγάλη εικόνα. Στην ταινία βλέπει κανείς πώς η κυβέρνηση αρχίζει τελικά και εκείνη το δικό της αναπτυξιακό πρόγραμμα για την Κιμπέρα, το οποίο δεν λειτουργεί, ούτε αυτό, τέλεια. Μερικούς μήνες μετά το τέλος των γυρισμάτων, το κυβερνητικό πρόγραμμα σταμάτησε γιατί υπήρξαν καταγγελίες για την τεραστίων διαστάσεων διαφθορά, σε σχέση με τα κεφάλαια που προορίζονταν για την αναβάθμιση της Κιμπέρα. Τώρα το πρόγραμμα έχει ξαναρχίσει, με καινούργιους ανθρώπους στο τιμόνι. Μένει να δούμε πώς θα πάει από εδώ και πέρα...

Γυρίσατε την ταινία σε μία από τις πιο υπανάπτυκτες περιοχές του κόσμου. Θα μπορούσατε να μας μιλήσετε για την εμπειρία σας όσο ήσασταν εκεί;

Αχ! Στην πραγματικότητα, το Ναϊρόμπι δεν είναι τόσο υπανάπτυκτο. Υπανάπτυκτοι είναι μόνον οι πολλοί πρόχειροι οικισμοί – οι παραγκουπόλεις. Η Κιμπέρα φυσικά είναι η μεγαλύτερη παραγκούπολη. Και λέγεται ότι περίπου το 40% των κατοίκων του Ναϊρόμπι ζει στις παραγκουπόλεις... Το κέντρο του Ναϊρόμπι είναι πλούσιο, σύγχρονο και αναπτύσσεται ταχύτατα. Οι περιοχές όπου ζουν οι διπλωμάτες και πολλά στελέχη των οργανώσεων δείχνουν αρκετά πολυτελείς. (Ήταν συγκινητικό να βλέπεις με τι δέος κοιτούσε ο Ντάλας όταν επισκεπτόταν ένα πολυτελές ξενοδοχείο ή τις εγκαταστάσεις των Ηνωμένων Εθνών ή την κατοικία του πρέσβη κατά τα γυρίσματα. «Ακόμη και ο αέρας μυρίζει τόσο ωραία και μπορείς να ακούσεις τα πουλιά να κελαηδούν», τον θυμάμαι να σχολιάζει.) Έμεινα σε ένα ξενοδοχείο που δεν απείχε πολύ από την Κιμπέρα, αλλά είχε μπάνιο και ένα καθαρό εστιατόριο κάτω. Είχα τους φίλους του Ντάλας να περιφρουρούν τα γυρίσματά μας όσο ήμασταν στην Κιμπέρα. Αισθανόμουν άνετα και ασφαλής ενώ έκανα γυρίσματα σε ένα μέρος ανθυγιεινό και επικίνδυνο για τους κατοίκους του. Επόμενο ήταν, φυσικά, να υπάρχει ένα στοιχείο ντροπής και αμηχανίας: Έκανα μια ταινία βασισμένη στην άποψη ενός κατοίκου της Κιμπέρα. Και, παρ' όλα αυτά, εγώ θα έμεινα πάντοτε μία ξένη, αφού μετά το τέλος των γυρισμάτων εγώ θα επέστρεφα στην άνεση του σπιτιού μου στη Φινλανδία, ενώ η ζωή στην Κιμπέρα θα συνεχιζόταν χωρίς πολλές ελπίδες να αλλάξει σημαντικά.

όψεις του κόσμου

Όγκνιεν Γκλαβόνιτς

η καταγραφή της μνήμης

Ο κινηματογράφος ως θεραπεία

Του Δημήτρη Κερκινού

Μια από τις σημαντικές λειτουργίες που επιτελεί ο κινηματογράφος είναι να επεξεργάζεται τα ιστορικά και κοινωνικά τραύματα, όπως συμβαίνει έπειτα από έναν εμφύλιο όταν η κοινωνία προσπαθεί να επουλώσει τις πληγές της. Στη περίπτωση της Γιουγκοσλαβίας, η συστηματική ενασχόληση των σκηνοθετών με το πρόσφατο παρελθόν τους αναδεικνύει την επιτακτική ανάγκη να δημοσιοποιηθούν οι αρνητικές κοινωνικές εμπειρίες και να επαναδιαπραγματευθούν πολιτικά ζητήματα. Παράλληλα, δίνεται στους θεατές η δυνατότητα να στοχαστούν και να συμφιλωθούν με την ιστορική μνήμη, η οποία θίγεται επιλεκτικά, αφού συνήθως δίνεται προτεραιότητα σε ορισμένες αναμνήσεις ενώ παραμελούνται ή διαγράφονται εντελώς κάποιες άλλες.

Απόρρητο σχέδιο
Depth Two

Στο Απόρρητο σχέδιο Depth Two ο Όγκνιεν Γκλάβονιτς φέρνει στο φως μια καλά αποσιωπημένη ιστορία γύρω από ένα γεγονός που συνέβη στο Κόσοβο το 1999, διερευνώντας ένα ζήτημα-ταμπού για την παραδοσιακή ιστοριογραφία, όπως η δολοφονία αμάχων κι η αποσιώπηση των ομαδικών τους τάφων. Ο Γκλάβονιτς επενδύει τις εικόνες από τους άδειους πια χώρους, εκεί όπου, 17 χρόνια πριν διαπράχθηκαν τα εγκλήματα, με τους προσωπικούς μονολόγους-μαρτυρίες ανθρώπων που σχετίζονται με την υπόθεση (όπως αυτές προέκυψαν από τις δίκες στη Χάγη). Η αφήγηση που προκύπτει είναι αυτή ενός πολιτικού θρίλερ, ενός μυστηρίου που ακολουθεί σιγά-σιγά τα ίχνη των διηγήσεων των θυμάτων, αλλά και των θυτών, μιλώντας στις αισθήσεις και την φαντασία του θεατή, ο οποίος καλείται να αφουγκραστεί τα δρώμενα. Ξεχωρίζω την βγαλμένη από εφιάλτη αφήγηση της γυναίκας που πήδηξε από το γεμάτο με νεκρά σώματα φορτηγό, προσποιούμενη τη νεκρή.

Το πραγματικά θαρραλέο ντοκιμαντέρ του Γκλάβονιτς, του πρώτου Σέρβου σκηνοθέτη που αναμοχλεύει τα εγκλήματα πολέμου της χώρας του, αποτελεί μια αντίδραση στη επίσημη ιστοριογραφία, παρέχοντας στην κοινωνία του τη δυνατότητα να βλέπει και να στοχάζεται τον εαυτό της. Παράλληλα όμως, συνιστά και μια εξαιρετική αισθητική πρόταση που αναδεικνύει το είδος του ντοκιμαντέρ ως την πιο δημιουργική αρένα του κινηματογράφου σήμερα.

Τα παιδιά παίζει

Σε πολλές χώρες της Δύσης τα παιδιά παραμένουν οι πιο σκληρά εργαζόμενοι άνθρωποι: στα σχολεία των ΗΠΑ δεν έχουν πια διαλείμματα, παρά το γεγονός ότι στην ίδια χώρα οι εργαζόμενοι δικαιούνται από τον νόμο δύο την ημέρα. Ωστόσο, στις χώρες της Σκανδιναβίας, η παιδική ηλικία είναι ένα πολύτιμο αγαθό κι όχι ένα στάδιο προετοιμασίας για την ενήλικη ζωή. Ο σκηνοθέτης και η παραγωγός μιας εκπαιδευτικής ταινίας... για μεγάλους προτείνουν το μοντέλο που θεωρούν καταλληλότερο για τα παιδιά στην πρώτη τους περιήγηση στον κόσμο.

Θυμηθείτε πώς ήταν όταν ήσασταν εσείς παιδί, να τρέχετε στη γειτονιά με τους φίλους σας, να χτίζετε φρούρια σε αλάνες, να βάζετε εμπόδια στο νερό στα χαντάκια, να παίζετε στη βροχή, να φτιάχνετε πίτες από λάσπη, να κάνετε τους εξερευνητές στο δασάκι λίγο πιο κάτω; Τα περισσότερα από τα σημερινά παιδιά δεν θα έχουν τις ίδιες αναμνήσεις. Μεγαλώνουν μέσα στην προστατευτική «φυλακή» του σπιτιού και του σχολείου, περιορισμένα τις περισσότερες μέρες μέσα σε τέσσερις τοίχους. Δεν μένει χρόνος για παιχνίδι έξω όταν ένα παιδί πρέπει να διαβάσει ώρες ολόκληρες ή να πηγαίνει από το ένα μάθημα στο άλλο και σε ιδιαίτερα ανταγωνιστικές αθλητικές δραστηριότητες μετά το σχολείο. Το σχολείο δεν εστιάζει πλέον στο τι είναι καλό για το παιδί, αλλά σε δεδομένα και επιδόσεις που καθορίζονται από πολιτικά προγράμματα και κοινωνικές προσδοκίες.

Για τα γυρίσματα της ταινίας ταξιδέψαμε στον Σκανδιναβικό Βορρά και διαπιστώσαμε ότι οι σκανδιναβικές χώρες έχουν μία ιδιαίτερη και κοινή αντίληψη σε ό,τι αφορά τα «καλά παιδικά χρόνια»: έχουν αναπτύξει καινοτόμα προγράμματα, όπως τα Σχολεία του Δάσους και οι Παιδικές Χαρές / Παιγνιότοποι Περιπέτειας, για να προσεγγίζουν το παιχνίδι ως μέρος της γενικότερης διαδικασίας μάθησης του παιδιού με «άγρια» επιτυχία. Οι εντυπωσιακές σκηνές της ταινίας αναφέρονται σε αυτά ακριβώς τα σκανδιναβικά μοντέλα του «Udeskole», της μάθησης και του παιχνιδιού σε ανοιχτούς χώρους, σε συνδυασμό με την κουλτούρα του «Friluftsliv», της ζωής στο ύπαιθρο.

Η ταινία προκαλεί οπτικά με σκηνές στις οποίες παιδιά ακόμη και τριών ετών δουλεύουν με μαχαίρια και πριόνια και με εικόνες παιδιών που παίζουν έξω κοντά σε φωτιές και λερώνονται παίζοντας σε διάφορες καιρικές συνθήκες σε ένα σχολείο όπου φοιτούν μαθητές απ' όλο τον κόσμο. Εδώ είναι που αρχίζουμε να γνωρίζουμε τον προσγειωμένο τρόπο σκέψης των Σκανδιναβών, που αποδέχεται ότι «ένα παιδί μπορεί να είναι τόσο βρεγμένο που δεν θα μπορέσει ποτέ να στεγνώσει» και «ότι πρέπει να πονέσει λίγο γιατί έτσι μαθαίνει».

Μερικές από τις ιδιαιτερότητες του σκανδιναβικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι η ζωή πολλές ώρες στο ύπαιθρο (από ολόκληρη την ημέρα στα Νηπιαγωγεία του Δάσους μέχρι διαλείμματα μίας ώρας στις μεγάλες τάξεις), τα υγιεινά σχολικά γεύματα, η μειωμένη δουλειά για το σπίτι και η εγγραφή στην πρώτη τάξη του σχολείου σε μεγαλύτερη ηλικία (6-7). Τα οφέλη των παιδικών προγραμμάτων που περιλαμβάνουν πολλές ώρες στο ύπαιθρο είναι απίστευτα: καλύτερος συντονισμός των κινήσεων και μεγαλύτερη ικανότητα συγκέντρωσης, μείωση των συμπτωμάτων στη διαταραχή ελλειμματικής προσοχής, ευκαιρίες για λήψη αποφάσεων που προάγουν την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και τη δημιουργική σκέψη, ανάπτυξη υπεύθυνης στάσης απέναντι στους κινδύνους από την εμπειρία που αποκτούν αντιμετωπίζοντας ριψοκίνδυνες καταστάσεις, ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων όπως το να περιμένει ο καθένας τη σειρά του, το μοίρασμα, η διαπραγμάτευση και η ηγεσία, καλύτερη συναισθηματική υγεία, μείωση του άγχους και της επιθετικότητας.

Τα οφέλη αυτά δεν συνδέονται απλά με τα μαχαίρια, τα πριόνια ή το γεγονός ότι είναι έξω στη βροχή, αλλά συνδέονται άμεσα με το βασικό σκανδιναβικό σύστημα αξιών το οποίο αναγνωρίζει την αξία όλων, περιλαμβανομένων και των παιδιών, καθώς και ότι δικαιούνται και τα παιδιά να έχουν υψηλή ποιότητα ζωής. Αυτό επιτυγχάνεται με κοινωνικές δομές, κυβερνητικές πολιτικές και πολιτιστικές παραδόσεις που σέβονται τα ιδανικά της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της συνεργασίας, του συμβιβασμού, της αλληλεγγύης, ιδανικά που χαρακτηρίζουν τη λειτουργία της οικογένειας, του σχολείου αλλά και τη ζωή σε επίπεδο κοινότητας. Είναι ένα όραμα ισότητας για τη ζωή, που αναγνωρίζει τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα και στα παιδιά, και ένα πρότυπο κοινωνικής ευημερίας που μπορούμε όλοι να μοιραστούμε.

Η ταινία κάνει την παγκόσμια πρεμιέρα της στη Θεσσαλονίκη, την Κυριακή 13/3 στις 18:15 στην αίθουσα Φρίντα Λιάππα.

Η εμμονή στην παρθενία

Love Her

Μια δημοσιογράφος και συγγραφέας, μετανάστρια δεύτερης γενιάς από την Τουρκία που μεγάλωσε στη Γερμανία και αφιέρωσε μεγάλο κομμάτι της δουλειάς της στη μελέτη των μουσουλμανικών μειοψηφιών του Βερολίνου, εστιάζει σ' ένα θέμα που παραμένει στο ημίφως, παρά την πρόσφατη έκρηξη ενδιαφέροντος των δυτικών ΜΜΕ για τον ισλαμικό φονταμενταλισμό – και δεν είναι άλλο από την καταστολή των δικαιωμάτων της γυναίκας.

Συνέντευξη στον **Θάνο Σταυρόπουλο**

Το θέμα της ταινίας είναι μάλλον ευαίσθητο και για κάποιους ακόμη και επικίνδυνο. Ποιο ήταν το δυσκολότερο κομμάτι στη δημιουργία αυτής της ταινίας;

Το δυσκολότερο κομμάτι ήταν να βρεθεί υποστήριξη από κάποια εταιρεία προβολής. Πέρασαν τρία χρόνια μέχρι να βρεθεί κάποιος αρκετά θαρραλέος για να ξεκινήσει το πρότζεκτ. Πολλές εταιρείες δεν ήθελαν να στηρίξουν την ταινία επειδή θεωρούσαν ότι δεν ήταν καλή εποχή για να επισημάνεις κάτι κρίσιμο για το Ισλάμ και τους Μουσουλμάνους μετανάστες.

Είναι προφανές ότι σε πολλούς ισλαμικούς πολιτισμούς η παρθενία είναι κάτι το επιβεβλημένο και οι σεξουαλικές ελευθερίες της γυναίκας καταστέλλονται. Από την άλλη πλευρά, στη Δύση έχει κάνει προσφάτως την εμφάνισή της μία αντίθετη τάση. Όλο και περισσότεροι έφηβοι Χριστιανοί αφιερώνουν από μόνοι τους την παρθενία τους στον Θεό ή/και δεν έχουν προγαμιαίες σχέσεις. Πώς θα το σχολιάζατε αυτό;

Οι ιδεολογίες είναι πάντα πρόβλημα για ένα ελεύθερο πνεύμα και οι περισσότερες θρησκείες πείθουν τον κόσμο να ακολουθεί ακραίες πρακτικές, ιδίως όταν πρόκειται για νέους που έρχονται σε επαφή με επικίνδυνες ιδέες. Οι θρησκείες συνδέονται πάντα με την ιδέα της εξύψωσης του ανθρώπου, έτσι ώστε οι άνθρωποι να αισθάνονται ηθικά ανώτεροι από τους άλλους. Αυτό το μισάνθρωπο στοιχείο απαντάται σε όλες τις θρησκείες. Όταν δε μια θρησκεία γίνεται σύστημα κανόνων για την καθημερινή ζωή, επηρεάζει περισσότερο όλους όσοι έρχονται σε επαφή με τη συγκεκριμένη ιδεολογία.

Είναι παράξενο να βλέπει κανείς τις ιδέες αυτές να εξακολου-

θούν να ευδοκμούν μέσα στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες. Τι κάνει τις ιδέες αυτές να είναι τόσο ανθεκτικές; Πιστεύετε ότι η επόμενη γενιά θα απορρίψει και θα περιθωριοποιήσει αυτά τα πιστεύω;

Η διαιώνιση των αρχαίων αυτών πεποιθήσεων διασφαλίζεται από θρησκευτικές ομάδες που προσπαθούν να επηρεάσουν ολόκληρη την κοινωνία. Όπως στη Γερμανία, όπου η πρώτη μουσουλμανική οργάνωση που λειτούργησε μουσουλμανικό τέμενος και άρχισε να διδάσκει το Κοράνι ήταν το κίνημα Milli Görüs, μια ακραία ομάδα από την Τουρκία. Σήμερα έχουμε αρκετές διαφορετικές ριζοσπαστικές ομάδες που εργάζονται με νέους και διδάσκουν το Κοράνι. Η γκετοποίηση των Μουσουλμάνων μεταναστών είναι ένας από τους λόγους στους οποίους οφείλεται η διαιώνιση παλαιών παραδόσεων, οι οποίες είναι πάντα επηρεασμένες από τη θρησκεία. Υπάρχουν πάντα άνθρωποι που πασχίζουν να βγουν από αυτό το είδος της παράλληλης ύπαρξης, αλλά αυτοί εξακολουθούν να είναι η μειοψηφία. Τίποτε δεν μπορεί να αλλάξει αν δεν δώσουμε την ευκαιρία στα παιδιά να μεγαλώσουν σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία, όπου θα έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν εναλλακτικούς τρόπους ζωής σε σχέση με τον μικρόκοσμο μέσα στον οποίο ζουν στο σπίτι τους, όπου δεν τους επιτρέπεται να αναπτύξουν ελεύθερη και κριτική σκέψη και δεν έχουν το δικαίωμα να αποφασίζουν ελεύθερα.

Ποιος πιστεύετε πως είναι ο καλύτερος τρόπος για να αντιμετωπίσει η κοινωνία το θέμα της καταστολής των σεξουαλικών ελευθεριών και των δικαιωμάτων της γυναίκας που επιβάλλει ο θρησκευτικός δογματισμός;

Η ελευθερία της γυναίκας θα έπρεπε να μας απασχολεί όλους, διότι δεν μπορεί να υπάρξει υγιής κοινωνία χωρίς ισότητα των φύλων. Οι διακρίσεις εις βάρος των γυναικών είναι, κατά την άποψή μου, μία από τις σοβαρότερες πηγές βίας σήμερα και η βία αυτή, αργά ή γρήγορα, θα μας επηρεάσει όλους. Δεν μπορούμε να ζούμε ο ένας δίπλα στον άλλο σε μία κοινωνία με τόσο διαφορετικές απόψεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Επομένως, θα πρέπει όλοι μας να θεωρούμε ότι είναι καθήκον μας να μιλάμε ανοιχτά για αυτά τα προβλήματα και να σπάσουμε το ταμπού που μας απαγορεύει να επικρίνουμε θρησκείες και παραδόσεις που δεν ταιριάζουν στη σύγχρονη ανοιχτόμυαλη κοινωνία μας.

Κλοντ Λανζμάν:
Φαντάσματα του
Shoah

Ένα ντοκιμαντέρ για τον άνθρωπο που κρύβεται πίσω από ένα από τα πιο διάσημα ντοκιμαντέρ της ιστορίας.

Στο μυαλό του Κλοντ Λανζμάν

Συνέντευξη στον **Θάνο Σταυρόπουλο**

Κάνατε εκτενή προετοιμασία γι' αυτή την ταινία; Πόσο καλά γνωρίζατε τον Κλοντ Λανζμάν πριν τον κινηματογραφήσετε;

Επί δύο χρόνια, από το 2011 ως το 2013, προετοίμαζα αυτό το project, πριν συναντήσω τον Κλοντ και του πάρω συνέντευξη. Μου πήρε χρόνο να δω τις ταινίες του, να διαβάσω τα βιβλία του και να είμαι πραγματικά σίγουρος ότι ήθελα να κάνω αυτή την ταινία – και, στην πραγματικότητα, να πείσω τον εαυτό μου ότι ήμουν ο κατάλληλος άνθρωπος γι' αυτό.

Αφού μοιραστήκατε με τον Λανζμάν την εμπειρία του από το Shoah και τον γνωρίσατε μέσα από αυτή τη διαδικασία, πώς θα τον περιγράφατε ως προσωπικότητα;

Ο Κλοντ είναι ένας δύσκολος και απαιτητικός άνθρωπος, συχνά ευεξάπτος και επιθετικός. Αλλά είναι επίσης και μια ιδιοφυΐα του σινεμά και ο δημιουργός ενός πραγματικά ιστορικού έργου. Οι πτυχές της προσωπικότητάς του που τον κάνουν απαιτητικό είναι οι ίδιες που του δίνουν την αποφασιστικότητα να κάνει ένα αριστούργημα σαν το *Shoah*. Θεωρώ ότι η ταινία αυτή δεν θα γινόταν από ένα ήπιων τόνων άτομο που ντρέπεται τη σκιά του. Χρειαζόταν ένας δυνατός, σκληρός άνθρωπος για να την κάνει.

Η μορφή του ντοκιμαντέρ σας ως σύλληψη είναι πολύ απλή, αλλά λειτουργεί εξαιρετικά σε κινηματογραφικούς όρους. Πώς αποφασίσατε να γυρίσετε την ταινία με αυτό τον συγκεκριμένο τρόπο;

Επιρροές μου ήταν ταινίες όπως *The Fog of War* του Έρολ Μόρις και *The Gatekeepers* του Ντρου Μόρε. Θαυμάζω το ντοκιμαντέρ σε όλη τη διάστασή του, αλλά μερικές φορές, η πιο απλή προσέγγιση είναι και η καλύτερη. Υπάρχουν ορισμένοι άνθρωποι για τους οποίους δεν χρειάζεται να κάνεις τίποτε άλλο από το να στήσεις μια κάμερα μπροστά τους και να τους αφήσεις να μιλήσουν για τη ζωή τους. Ο Κλοντ είναι ένας τέτοιος άνθρωπος. Η μαρτυρία του, σε συνδυασμό με το εκπληκτικό αρχαιακό υλικό μας, κάνει δυνατή την ταινία.

Είστε πρωτοεμφανιζόμενος στη σκηνοθεσία, αλλά επίσης κι ένας έμπειρος δημοσιογράφος. Ποια στοιχεία από αυτές τις δύο ιδιότητες συνδυάσατε στο συγκεκριμένο ντοκιμαντέρ;

Υπάρχουν τρία βασικά στοιχεία: να είσαι καλός στις συνεντεύξεις, στην έρευνα και στη διεύθυνση μιας ομάδας. Αυτό το τελευταίο δεν περιορίζεται στη δημοσιογραφία, αλλά ίσως είναι το σημαντικότερο εφόδιο για έναν πρωτοεμφανιζόμενο παραγωγό-σκηνοθέτη. Το σινεμά είναι συνεργατικό εγχείρημα και για να πετύχεις είναι σημαντικό να περιστοιχίζεσαι από μια ταλαντούχα ομάδα που μπορεί να κάνει τα πράγματα που δεν μπορείς να κάνεις εσύ. Νομίζω ότι ήμουν καλός αρχηγός της ομάδας, αλλά ακόμη μαθαίνω.

ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ...
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

MI00
TV MI00
MI00.6

‘ΑΛΛΟΣ ΑΕΡΑΣ’
ΣΤΟΝ ‘ΑΕΡΑ’ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

18ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Εικόνες του 21ου Αιώνα

THE LONGEST RUN 2013 Award Winner   FINISH LINE   NEXT STOP UTOPIA

AWARD SPONSOR

235

two thirty five inc analog.digital.cinema www.235.gr

ΑΠΟ ΤΟ 1924

Μακεδονικός
Χαλβάς

“το γλυκό που
κάνει καλό!”

APIVITA

natural effective holistic

NEA

QUEEN BEE

Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΕΡΜΙΔΑΣ
με φρέσκο ελληνικό βασιλικό πολτό

APIVITA
QUEEN BEE
HOLISTIC AGE DEFENSE CREAM
with greek royal jelly in liposomes
RICH TEXTURE

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΑΣ ΤΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Καλύτερη Περιφερειακή
Αεροπορική Εταιρεία
της Ευρώπης για το 2015

 AEGEAN

A STAR ALLIANCE MEMBER

aegeanair.com

Το νέο Corsa.

THE NEW OH!

Αποκτήστε το Νέο Opel Corsa 1.2cc / 70ps από 10.300 € ή το Νέο κινητήρα EURO 6, 1.3lt Diesel με 95 hp με μηδενικά τέλη και συνολικό όφελος 1.800 €
Οδηγήστε το τώρα στην Dion Motors

Νέο Corsa 5ης γενιάς, Αυτοκίνητο του 2015!

opel.gr

Κατανάλωση καυσίμου, l/100 km: εντός πόλης 3,7-6,7, εκτός πόλης 3,0-4,6, μέση 3,2-5,4. Εκπομπές ρύπων CO₂, g/km: 85-126.

DION MOTORS

Επίσημος διανομέας και επισκευαστής OPEL
Θεσσαλονίκη Λαγκαδά 134, Νεάπολη Τηλ. 2310 566 878, ΠΙΕΡΙΑ - ΗΜΑΘΙΑ - ΠΕΛΛΑ
Καλέστε με αστική χρέωση από σταθερό στο: 801-11-5000 5000

 www.facebook.com/OpelGR
www.dionmotors.gr

Κατασκηνώνουμε Θεσσαλονίκη

Το Caravan Project ξεκίνησε πριν από πέντε χρόνια από μια ομάδα ερευνητών και καλλιτεχνών, που ξεκίνησαν ένα οδοιπορικό στην ελληνική επικράτεια για να καταγράψουν τις μικρο-ιστορίες ανθρώπων που θα συναντούσαν στον δρόμο τους. Στο τέλος της δεύτερης διαδρομής του, το «καραβάνι» κατασκηνώνει από τις 9 έως τις 27 Μαρτίου σε δύο βιοκλιματικές σκηνές στο Λιμάνι της Θεσσαλονίκης, για να μοιραστεί αυτές τις αφηγήσεις: μέσα από φωτογραφίες, βίντεο και εναλλακτικά «ημερολόγια», αυτή η πολυμεσική έκθεση δίνει νέο νόημα στους συχνά απρόσιτες μεθόδους της προφορικής ιστορίας και της ανθρωπολογίας, και δίνει φωνή σε όσους προτιμούν να ζουν μακριά από το πλήθος. Ο **Στρατής Βογιατζής**, ένας από τους εμπνευστές του εγχειρήματος, περιγράφει τη φιλοσοφία και το κίνητρο πίσω από αυτήν τη δράση, αλλά και τη σημασία τού να είναι κανείς περιπλανώμενος.

«Το Caravan Project ήρθε σαν μια ανάγκη ν' αποκριθούμε δημιουργικά στο κάλεσμα των καιρών. Οι περισσότεροι από εμάς ζούσαμε με κάποιο τρόπο περιπλανώμενοι, θρέφοντας μια βαθιά εκτίμηση για τις μνήμες, τα βιώματα και τη σοφία που εσωκλείουν οι ανθρώπινες ιστορίες. Το μοίρασμα των ιστοριών είναι μια απόπειρα να σπάσουμε τα πολιτισμικά γκέτο που μας χωρίζουν και να ενωθούμε με τους άλλους, τονίζοντας τη διαφορετικότητα κόντρα στην πληκτική ομοιομορφία των καιρών μας.

Επιδίωξή μας είναι να υπερασπιστούμε τις ιστορίες που δημιουργούν νέες ιστορίες, που διευρύνουν τα όρια ανάμεσα στο φανερό και στο κρυμμένο, ανάμεσα στο πρόδηλο και στο αινιγματικό, δημιουργώντας σχέσεις μεταξύ φαινομενικά αντίθετων στοιχείων και προσφέροντας μια καλειδοσκοπική ματιά μέσα από την οποία μπορούμε να κοιτάμε τον κόσμο και τον εαυτό μας. Με τις δύο μογγολικές σκηνές μας (γνωστές ως yurt) σταθμεύουμε σ' ελληνικές πόλεις και χωριά και με αφορμή την αφήγηση προσπαθούμε μέσα από τις δράσεις μας να ενθαρρύνουμε με κάθε τρόπο την αυτο-έκφραση, τη συν-δημιουργία και τον συλλογικό διάλογο, μέσα από τα οποία μπορεί ν' ανθίσει ο αναστοχασμός και η αλλαγή.

Σκοπός αυτού του караβανιού είναι να είναι να πλάσει μια φαντασία, να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις μιας πραγματικής, όσο και φανταστικής συνεύρεσης, διευρύνοντας τα όρια της ανθρώπινης επαφής, μετουσιώνοντας το ατομικό σε συλλογικό. Για να συμβεί αυτό, είναι σημαντικό να αρθρώνουμε ακούραστα μια αφήγηση που θα φορτίζει με ευθύνη την παρουσία μας. Το Caravan Project είναι ένας διαρκής στροβιλισμός που μας φέρνει πιο κοντά στην ουσία μας. Μας συνεπαίρνει και μας κρατάει ζωτικά ανήσυχους τονώνοντας τις δημιουργικές μας αντιστάσεις.»

Η ομάδα του Caravan Project, υπό την αιγίδα του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και με αποκλειστικό δωρητή το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, σχεδιάζει μια σειρά από ποικίλες δράσεις ανοιχτές για το κοινό της συμπρωτεύουσας, με τη συνδιοργάνωση του Δήμου Θεσσαλονίκης και την υποστήριξη των Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, Μουσείου Κινηματογράφου Ταινιοθήκης Θεσσαλονίκης, Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης και του φωτογραφικού κέντρου Stereosis. Η πολυμεσική έκθεση που θα φιλοξενηθεί στις σκηνές (yurt) στο Λιμάνι, θα λειτουργεί από Δευτέρα έως Κυριακή 10:30 με 14:30 και 17:30 με 20:30

Το μοίρασμα των ιστοριών είναι μια απόπειρα να σπάσουμε τα πολιτισμικά γκέτο που μας χωρίζουν και να ενωθούμε με τους άλλους, τονίζοντας τη διαφορετικότητα κόντρα στην πληκτική ομοιομορφία των καιρών μας

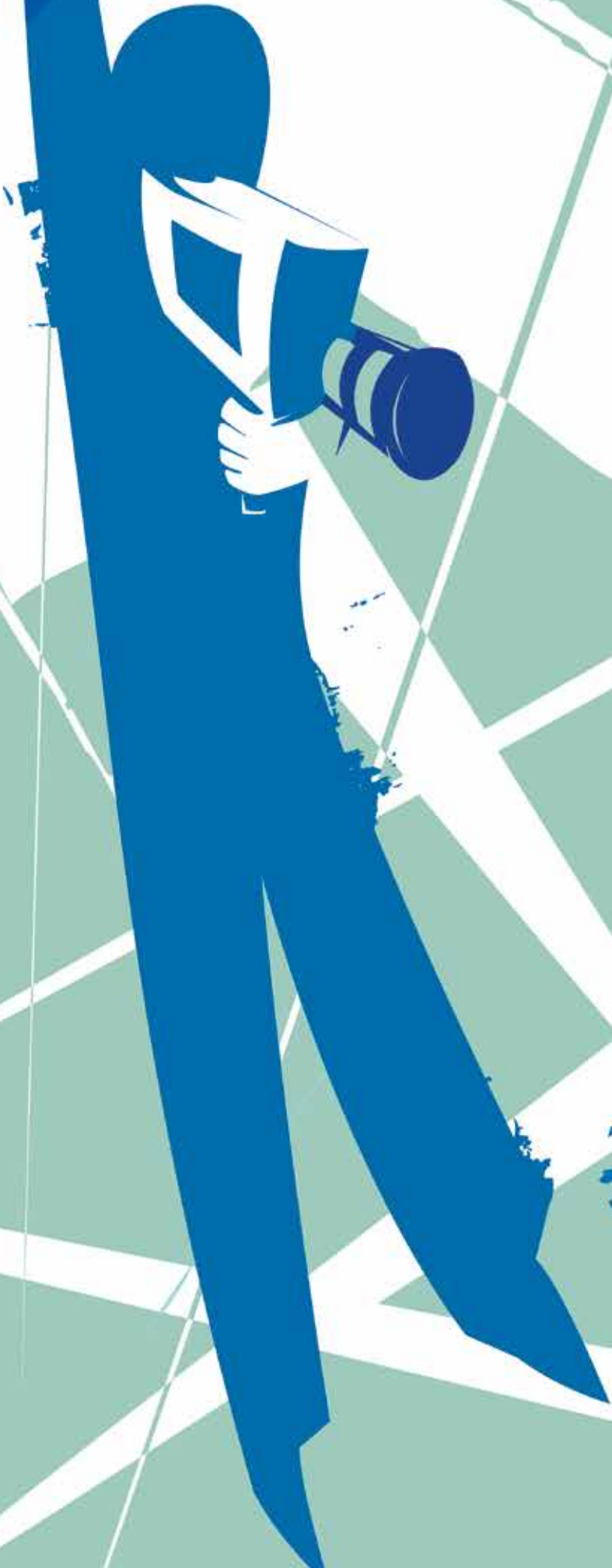

EIKONES TOY 21ου ΑΙΩΝΑ
IMAGES OF THE 21st CENTURY

18

**THESSALONIKI
DOCUMENTARY
FESTIVAL**

11-20 MARCH 2016

ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΑΣ!

Αποκτήστε τις εκδόσεις
του Φεστιβάλ Κινηματογράφου
Θεσσαλονίκης.

- **Γραφεία Φεστιβάλ Κινηματογράφου**
  - Κτίριο Ολύμπιον, Πλ. Αριστοτέλους 10, 54623 Θεσσαλονίκη
  - Διονυσίου Αρεοπαγίτου 7, 11742 Αθήνα
- **Πωλητήριο Μουσείου Κινηματογράφου-Ταινιοθήκης Θεσσαλονίκης**
Αποθήκη Α', Λιμάνι, 54110 Θεσσαλονίκη
- **Online στο www.filmfestival.gr**

Πληροφορίες: 2310 378442 • 2310 378428
bookshop@filmfestival.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας
και Θρησκευμάτων

ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

η ΚΑΡΤΑ ΜΕΛΟΥΣ
ΤΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

CineΚάρτα
2015-2016

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
THESSALONIKI INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ
IMAGES OF THE 21st CENTURY
18ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ThessFest.

Όλες οι ταινίες
και το πρόγραμμα
του 18ου Φεστιβάλ
Ντοκιμαντέρ
Θεσσαλονίκης

Μαζί σας
όπου και αν είστε

powered by:

infalia

Reality Bites

The 18th Thessaloniki Documentary Festival – Images of the 21st Century kicks off with 186 films from all over the world, capturing various fragments of reality, as a mirror of the human hardships and struggles, hopes and dreams.

Tribute “Refugees: Escape to Freedom?”

The refugee issue is as urgent as ever. The tribute of the 18th TDF includes 9 films which highlight the refugees’ dramatic odyssey, unfold their shocking testimonies and raise critical questions about this global sociopolitical matter. The films’ common ground is these people’s struggle for survival and the pursuit of a better life.

Numbers:

According to the UN Refugee Agency, 924,746 people arrived in Greece between January 2015 and February 2016, while 1930 people arrived per day in February (52% of them were Syrians, 25% Afghans and 16% Iraqis). 40% of the people who came to Greece in 2016 are children, 22% are women and 38% are men. According to Europol, approximately 10,000 children refugees who crossed Europe in 2015 are missing.

Directors’ Statements

Louie Psychogios – *Racing Extinction*: “I call films a weapon of mass construction; they are the exact opposite of a bomb – they create allies... When people say oil and gas are cheap they don’t factor in that we are killing off the oceans and starving thousands of generations of children of the future. Not to mention drowning coastal cities around the globe from rising seas due to warmer oceans. Over half of our oxygen supply comes from plankton which is now struggling to survive in these newly acidified oceans. All this from a single species, Homo sapiens, which ironically means, “the wise ones.”

Güner Yasemin Balci – *The Virgin Obsession*: “**The freedom of women should be in the interest of all of us, because without gender equality there cannot be a healthy society. The discrimination of women is one of the greatest sources of violence, a sort of violence that will sooner or later affect all of us.**”

Courtney Marsh – *Chau, Beyond the Lines*: “As a documentarian I wanted to show the truth and I didn’t want to get too emotionally involved with the people I was filming, but that was almost impossible. One of the harder ethical decisions I had to make was how much I would influence Chau’s life. At one

time I was confronted with the situation to help him financially, which as a friend to him, I want to do it, but as a filmmaker, I knew I shouldn’t which was the path I decided to take.”

Kati Juurus – *For Kibera!*: “**In Kibera’s case one of the obvious explanations [for the fact that people’s lives don’t change despite the international donors] is corruption and maladministration rampant in Kenya. It also is a fact that many organizations do good work in Kibera, but somehow their efforts do not succeed to change the way Kiberans feel about their lives.**”

Daniel Stilling – *Natureplay*: “This is a vision of an equal standard of life, extending basic human rights to children, and a social wellbeing that we can all share. Learning is so much more than test scores. Be inspired to come outside and explore with NaturePlay.”

Adam Benzine – *Claude Lanzmann: Spectres of the Shoah*: “**There are certain individuals who you don’t need to do more to than simply point a camera at them and let them talk about their life. Claude is one such individual.**”

The Sound of Music

The opening film of the 18th TDF is a striking example of the above. *Landfill Harmonic – A Symphony of the Human Spirit* by Brad Allgood & Graham Townsley follows the Recycled Orchestra of Cateura which consists of young musicians who play instruments made entirely out of garbage, as they live next to one of South America’s largest landfills. Music can indeed change your life! The film’s crew states: “The Recycled Orchestra continues with the construction of the new music school in Cateura and 250 kids are currently attending classes there. Some of the kids that appeared in the movie are now attending university or pursuing higher education, while others attend the music conservatory. The older kids continue to mentor and inspire the new pupils.”

Save the date!

11/3, 22:00

Opening Party (Haven Bar)

12/3, 12:00

“Images of Our Other Self” & “Occupy, Resist, Produce” exhibition openings (Thessaloniki Centre of Contemporary Art – Warehouse B1, Port)

13/3–19/3

Just Talking sessions (16:00-17:30, Electra Palace Hotel, Excelsior room). Accredited festival attendees can join the daily discussions amongst the filmmakers who participate in this year’s edition.

Follow us!

- ThessFest app
- facebook.com/docfestival
- twitter.com/filmfestivalgr
- youtube.com/user/filmfestivalgr
- instagram.com/filmfestivalgr

Καθημερινά με τις καλύτερες προτάσεις για ψυχαγωγία, διασκέδαση, γαστρονομία, θεάματα και προορισμούς, καταφέρνει να σας ενημερώνει άμεσα για ό,τι καλύτερο συμβαίνει στη Θεσσαλονίκη, και όχι μόνο, και να σας παρέχει τα περισσότερα προνόμια.

biscotto.gr

THESSALONIKI LIFE GUIDE

facebook.com/biscotto2310
twitter.com/biscotto2310
foursquare.com/biscotto2310

ΤΑΙΝΙΕΣ
ΣΥΝΝΕΤΕΥΞΕΙΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΑΙΘΟΥΣΕΣ

FLIX.GR
100% ΣΙΝΕΜΑ

RADIAL

REPUBLIC 100,3^{fm}

WAKE UP! SPEAK UP! ACT NOW!

join the radiolution...

[f Republicradioofficial](https://facebook.com/Republicradioofficial)
[t @republic_1003](https://twitter.com/@republic_1003)
republicradio.gr

ελc ελculture.gr

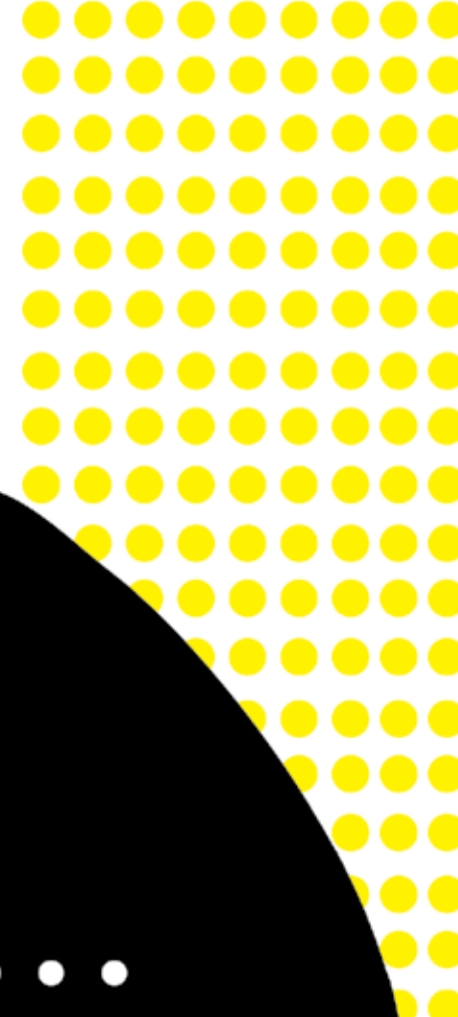
Το ελc άλλαξε! Ανακάλυψέ το!

[f](https://facebook.com/ελc)
[t](https://twitter.com/ελc)
[i](https://instagram.com/ελc)
[v](https://youtube.com/ελc)

www.ert.gr

μαζί...
και στον
πολιτισμό

